

Gottlob Kahl

**M. Gottlob Kahl*ii* Hirschberga-Sil. Commentatio Historico-Critica De Aetate Qva
Apvd Ebraeos Et Christianos Veteres Sacra Avspicari Mvnera Moris Fvit : Ex
Genvinis Antiqvitatvm Fontibvs Dedvcta**

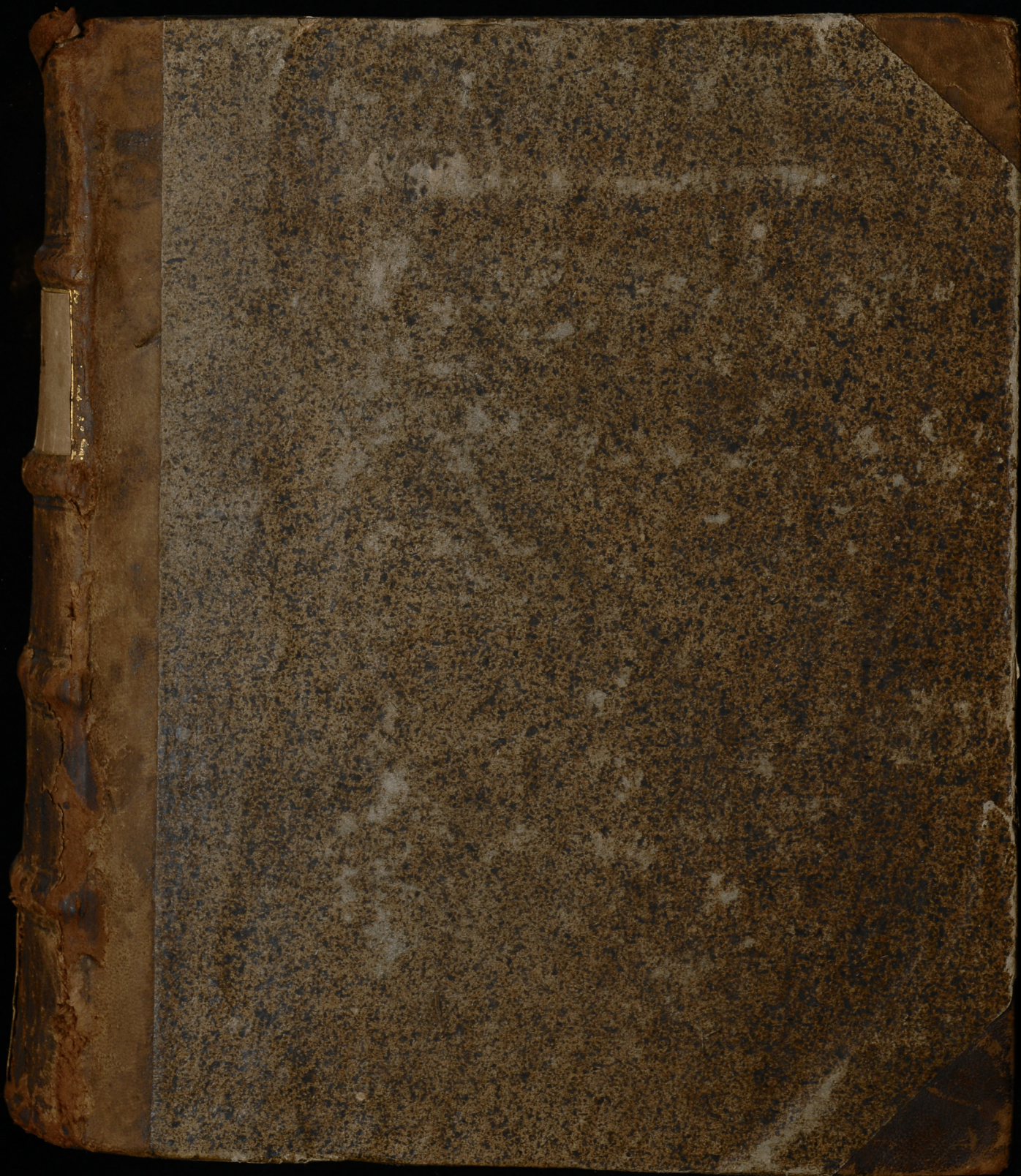
Lipsiae: Ex Officina Langenhemiana, M DCC XXXV

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn875018114>

Druck Freier Zugang

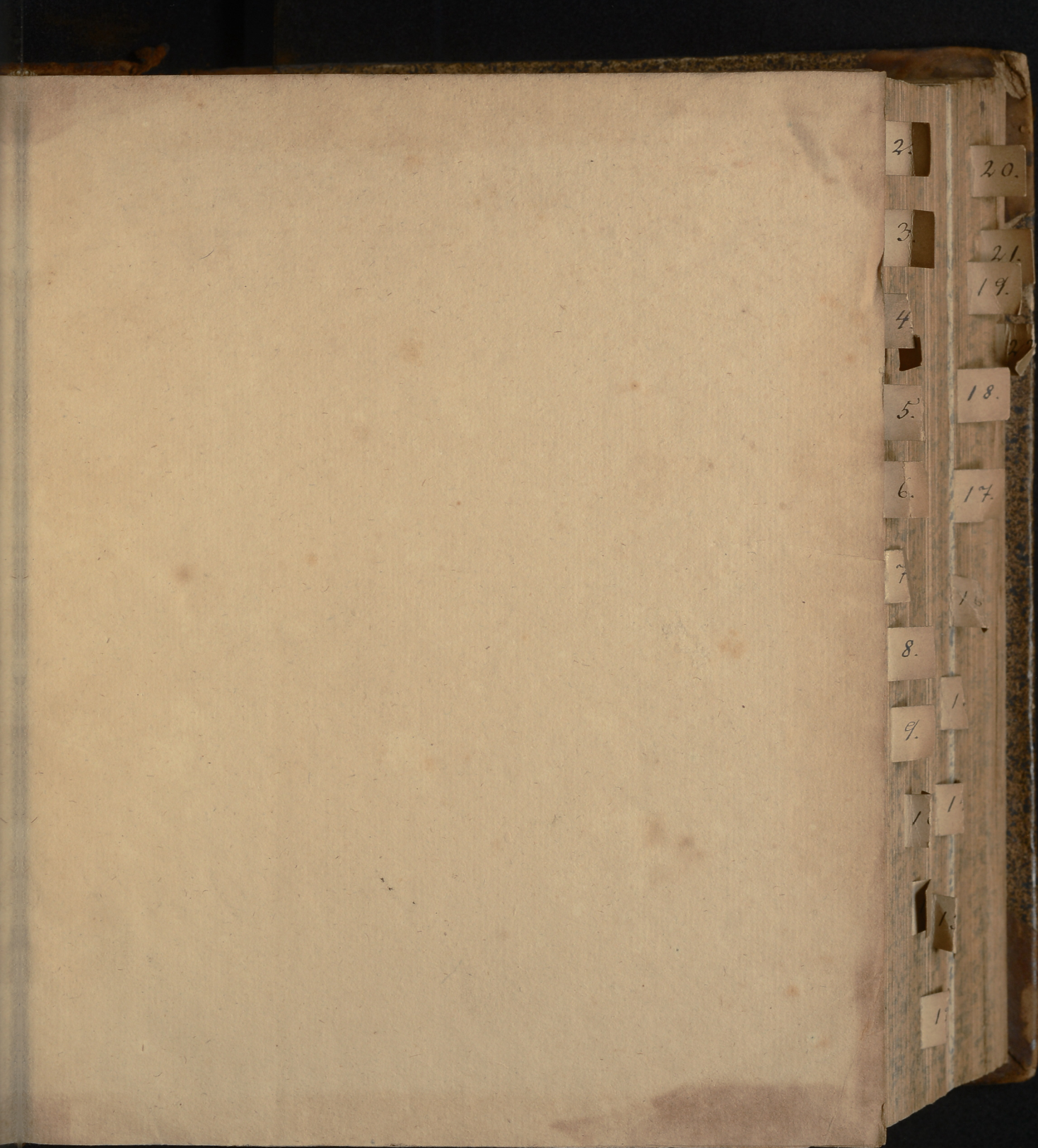

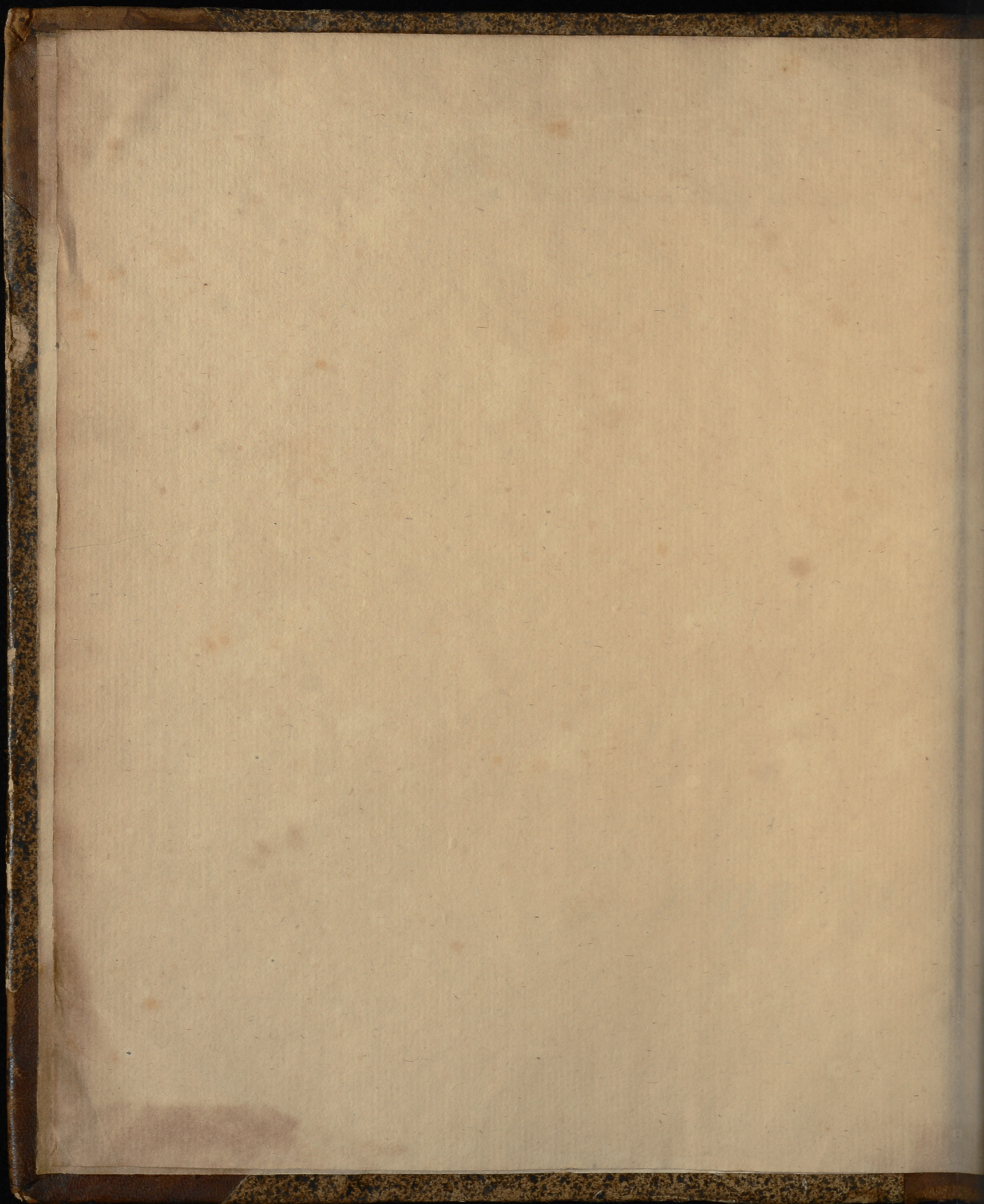
B92 a. B.
48. b. d.

Fa 1092 (r.)

2.

20.

3.

21.

19.

4.

18.

5.

17.

6.

7.

16.

8.

15.

9.

14.

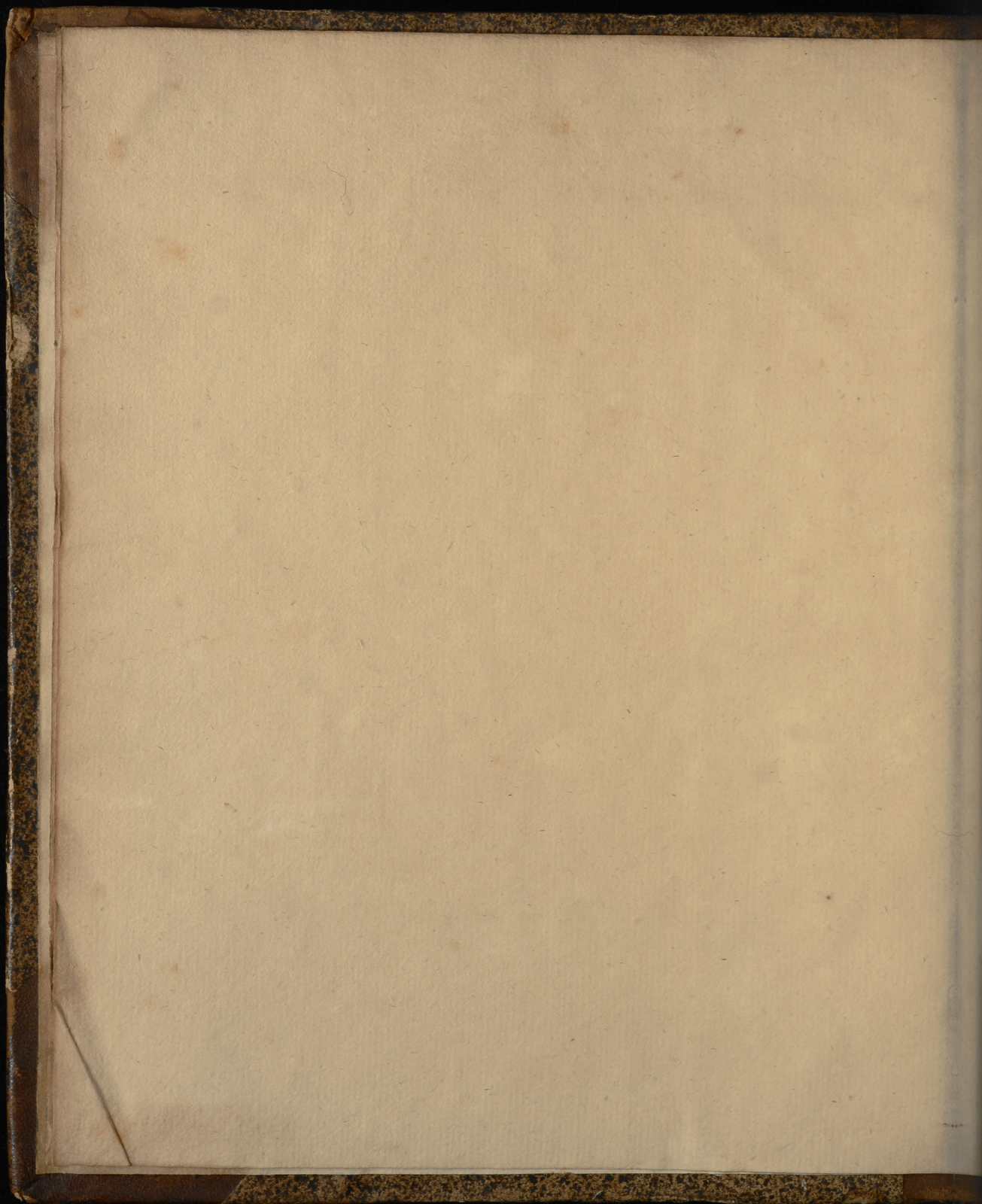
10.

13.

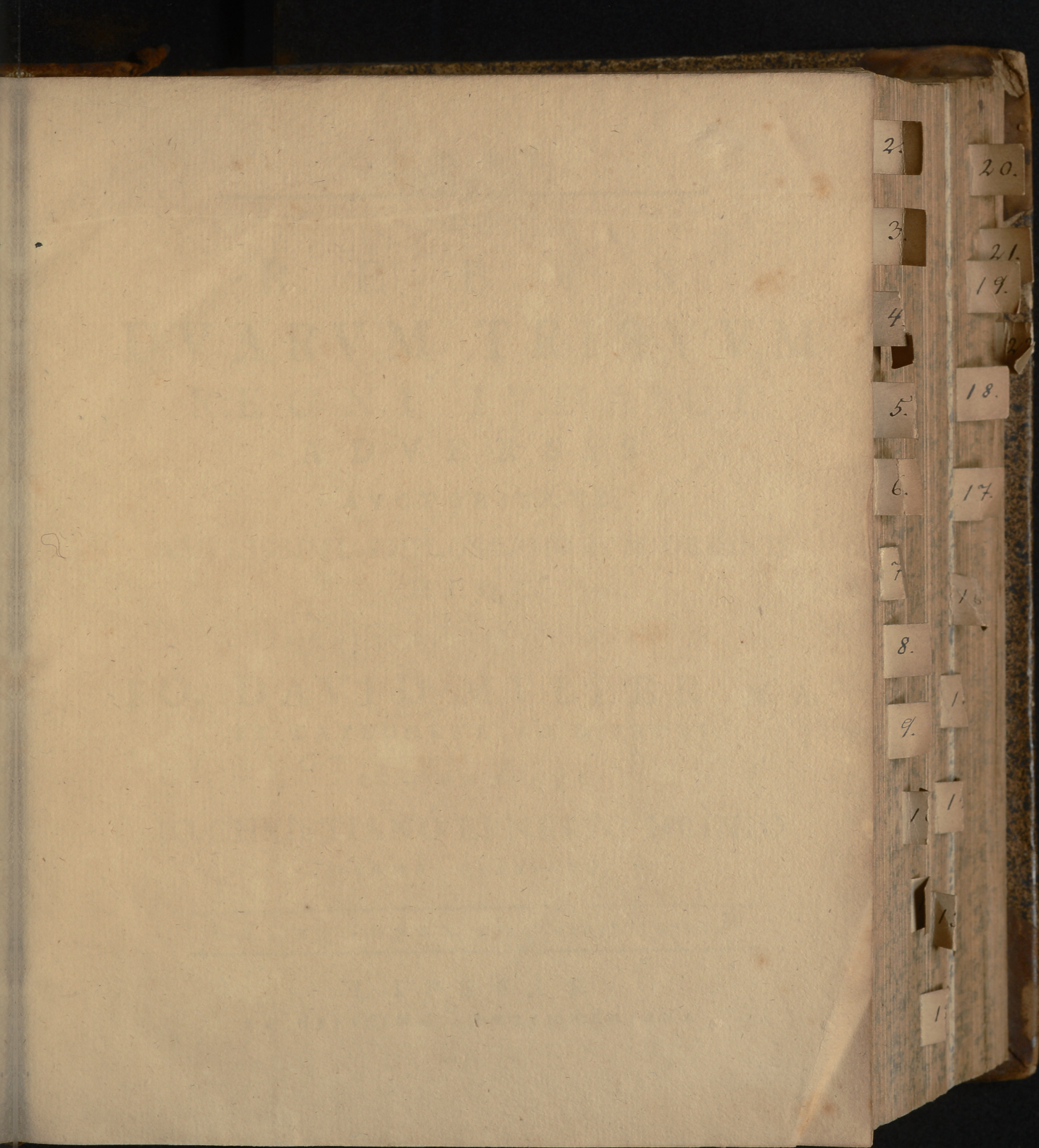
11.

12.

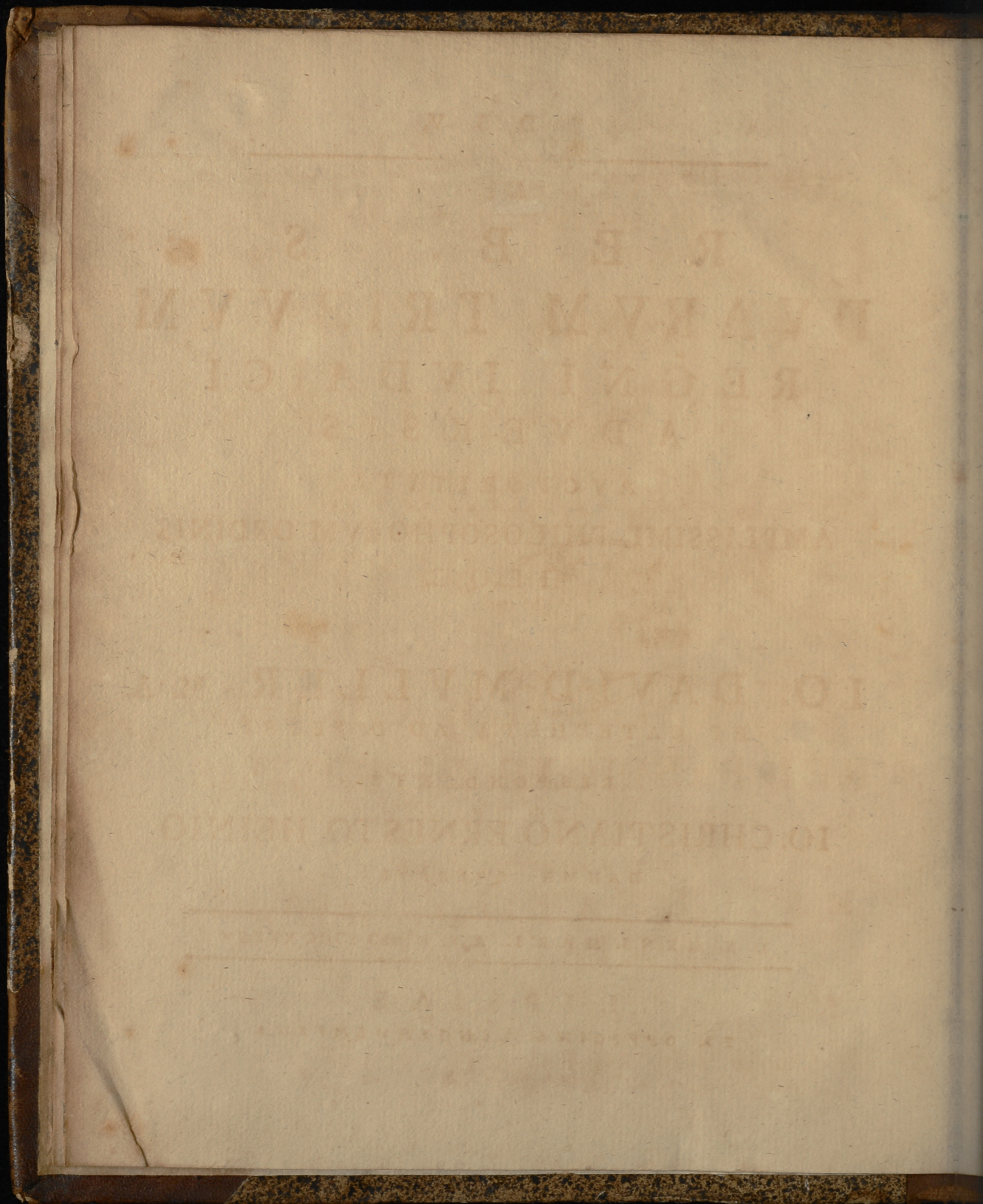

5.

M. GOTTLLOB KAHLII
HIRSCHBERGA-SIL.
COMMENTATIO HISTORICO-CRITICA
DE
AETATE
QVA APVD
EBRAEOS ET CHRISTIANOS
VETERES
SACRA AVSPICARI MVNERA MORIS FVIT,
EX
GENVINIS ANTIQVITATVM FONTIBVS
DEDVCTA.

20.
21.
19.
18.
17.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.

LIPSIAE, EX OFFICINA LANGENHEMIANA.
M DCC XXXV.

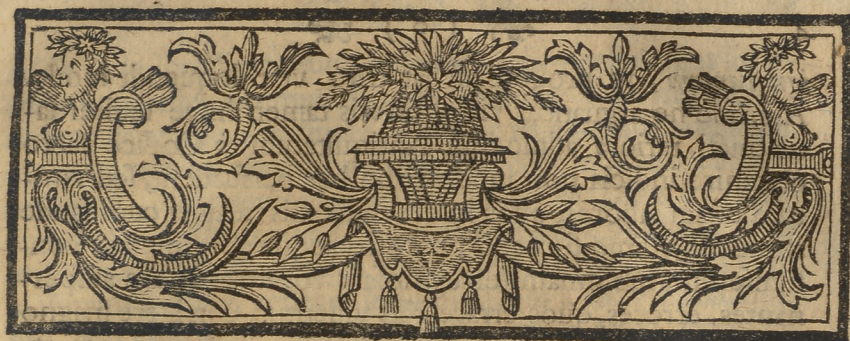

M. GOTTL. KAHN II
COMMENTATIO HISTORICO-CRITICA
DE
AETATE
QVAE PV
EBRAEOS ET CHRISTIANOS
VETERES
SACRA AVSPICARI MINERA MORIS EVIT
EX
GENIIS ANTIQVITATVM PONTIF
DELECT

LITISAE, ET OFFICINA LANGENHEIMIANA
M DCC XXXV

I.

On a limine tantum litteras saluta-
 turus, verum altius, praesertim fa-
 cris, se immerfurus in campum
 scientiarum se conferat amplifi-
 mum necesse est, nec siquidem ad-
 struerem Theologiae studium, qua
 disciplinarum eo spectantium nu-
 merum, inter reliqua eminere, me
 a veritate desciturum esse puto.

*Vastus studi-
 theolog. cam-
 pus, quo et
 Antiquitates
 referantur.*

Abs re plane foret, quod sole meridiano clarius, nec vllus
 infitiri poterit, pluribus verbis euincere. Consideremus
 quaeso litterarum genera, quibus ad Theologiam se prae-
 parare fas est, studium videlicet, tum Philosophiae, tum
 Philologiae, quae tamen singula excolenda omnem fere ae-
 tatem sibi vindicant. Patet in Philologia vastus ambitus, si
 vel solas Antiquitates sacras pariter atque profanas confi-
 deres, vtpote quas vix aut omnino non sanctiores litteras
 vel leuiter attacturum ignorare decet: eo namque mente
 alias deslecti facili admodum negotio possumus, vt eorum
 insistamus vestigiis, quibus non solum stat sententia, studio
 theologico incumbentem in illis peregrinum esse atque ho-
 spitem commodè posse; verum qui e voluminibus quoque
 sacris has prorsus extirpare satagunt. Ratio vani huius mo-
 liminis in promptu est: *Ars scilicet non habet osorem, nisi*

A 2

igno-

ignorantem, vt prouerbiali sat trito vtat loquendi modo. Alii, hoc ne arguantur vitio, litteris tamen hisce leuiter factis tincti, rariora admodum Antiquitatum in Codice sacro obuenire indicia non modo tironibus persuadent, sed virorum etiam labores, quos in eruendis illis magna cum laude atque felicissimo successu operosos aequae ac molestos consumferunt, sub limam ferruginosam vocatos temere adspersantes, errores, quos errare istis videntur, corrigere magno in vanum abeunte nisu contendunt, vt illorum merita atque laudes obnubilare inuidiosi queant; imo, inconsideratissimae temeritatis pleni Viros ex doctrina et posteritati clarissimos insectantur, quod MOSHEMIO, Viro magni et apud posteros sacri nominis, contigit. Quid ergo mihi ex Antiquitate sacra argumentum aliquod pro virium modulo tractanti pollicear, qui nec tanto nomine, nec eiusmodi eruditionis pariter ac librorum supellectile polleo? At enim vero nec his pagellis leuidensibus laudem demeriturus aliquam, sed officium meum expleturus sum, quamobrem ad dicendorum periculum faciendum me accingo.

*Deus rituum
Ebr. autor,
minimos quo-
que curauit;
E. et aetatem
personarum
sacr.*

II. Legem non solum moralem, verum et Hebraeorum caerimonialem Sapientissimo Numini, praesertim FILIO IEHOVAE, qui *initium viarum Domini* ראשית דרכו Prou. VIII, 22. מלאך מליץ *Angelus Consiliarius et Interpres*, Iob. XXXIII, 23. dicitur, minime autem ingeniis hominum foecundis, secundum incongruas virorum cetera celeberrimorum, MARSHAMI atque SPENCERI opiniones, originem debere suam extra aleam versari, nemo facile dubitabit. Satis enim constat caerimoniarum Veteris Testamenti apparatum bona Noui Foederis adumbrasse, quae ideo a D. PAVLO σκιά τῶν μελλόντων, ad Col. II, 16. 17. Hebr. VIII, 5. Cap. X, 1. vocantur. Conf. fodes HERM. WITSII *Aegyptiaca*, vbi haec exquisitis rationibus confirmata a secus sentientium argumentis solide strictimque vindicauit. Nec Summo Numini incongruum fuit, leges, quae ritus instituerent, condere, ne ipsorum arbitrio eos curarent, cum, Deo vtrum arriderent, iis animo fluctuandum fuisset quam maxime. Hinc et in minimis tenuissimisque constituendis curam Dei versatam fuisse

fuisse inde intelligas, quod videlicet ipse personarum sacris
admoventiarum aetatem signate indicare non neglexerit,
nullum sane alium in finem, quam ut iis administrandis sint
idoneae, nec in vilo, exigui quamvis esset momenti, alluci-
narentur: idem vero non priscae solum ecclesiae Christia-
nos, verum ethnicorum quoque imitatos esse plurimos, quae
antiquitates eruunt, scripta testantur. Nec mirum est, cum
victimarum etiam aetatem indicasse Deus legatur, Leuit. IX. 3.
etc. קחו שער עזים לחטאת ועגל בני-שנה quod
et sacra facientibus eius indultu certa fuerit destinata.

III. Verum enim vero ordines eorum, qui sacra con- *Dicendorum
argumentum.*
fecerunt, cum sint varii, de omnibus autem verba facere
instituti pariter atque temporis vetet ratio, de quibus in
praesentiarum mihi sit dicendum, prae me feram necesse
est, de iis videlicet tantum disseram, qui ab ipso Summo
Numine muneribus sacris praefici fuerunt iussi, de SACER-
DOTIBVS nempe ac LEVITIS. Ordines namque sacros
Ebraeorum reliquos non ad mandatum diuinum, sed arbi-
trium eorum, Deo licet non aduerso, originem referre suam,
inter omnes constat. Euoluentibus autem nobis volumina
veteris Testamenti, praesertim quod de Levitis et Sacerdo-
tibus ἐξόχος agit, vnde ipsi quoque LEVITICI LIBRI titu-
lus haesit, diuini iussus, qua aetatem *Sacerdotum*, nullum sa-
ne obuenit vestigium; *Leuitarum* vero a Deo fuisse defini-
tam, videre est ex Num. IV, 2. 3. Cap. VIII, 24. Si inquiramus *causae.*
in rationes, quarum ergo his tantum legem annariam
constituerit Deus, eas in promptu esse arbitror, quoniam of-
ficium Leviticum grauiore admodum labores complexum
viros viribus integros postulabat, ipsum aetatis florem prae-
scripsit atque robur, quod sacerdotali gerendo haud opus
fuit.

IV. Legis, qua aetatem Sacerdotum sacris operaturo- *Criticorum in
illa definienda
dissensus.*
rum Deum autorem non esse, vel ex dissensu Iudaeorum
circa illam iudices, cum alii annum vigesimum, trigesimum
alii ad sacerdotium obeundum legitimum existiment, nul-
lum denique alii definiant. Annum aetatis vigesimum sa-
cerdotio congruere colligunt illi ex 2 Paralip. XXXI, 17.

ואת התינוק הכהנים לבית אבותיהם והלוויים מבן
 עשרים שנה ולמעלה SEB. SCHMIDIVS vertit: *Cum-
 que catalogo Sacerdotum domum patrum eorum a filio vigin-
 ti annorum et supra.* Operam vero ludere videntur, cum
 nec vola nec vestigium aetatis eorum, qui in functionem
 sacerdotalem euocandi, inueniatur, sed lex annaria tantum
 ad Leuitas referatur, de quibus paulo post plura. Christia-
 norum quoque criticorum non pauci vestigiis istorum in-
 haeserunt, non solum ante vigesimum aetatis annum, sed
 omnino trigessimum sacerdotem non fuisse admissum euin-
 cere conati, a LVNDIO excitati, CASAVBONVS *Exercit.*
XIII. contra Baron. num. 9. SPANHEM. *Dubiorum Euangel.*
Part. II. Dub. XI. §. 6. 7. ALTING. *de Republ. Scholast. Ebr. p.*
100. CALIXTVS, QVISTORPIVS, DRVSIVS, GERHAR-
 DVS etc. etc. Quibus quidem laudatis viris nemo fidem
 denegaret, nisi argumentis, tam non satis firmis, quam pla-
 ne excogitatis ab iis ad probandum sententias suas adlatis
 testimonia plurima contrariarentur et certissima. In eo
 conspirant plurimi in ordinem suum sacerdotes non aliquem
 facile ante vigesimum annum suscepisse, pubertatis nimirum
 signis antea obseruatis.

Genuina ae-
 tas, eiusque
 indicium.

Nondum ma-
 turus a functio-
 ne depulsi.

§. V. Immaturi aetate a sacrorum ministerio plane ar-
 cebantur, donec puberes euaderent anno scilicet decimo
 tertio, praeter diem vnicum. At vero non solum annum
 hunc attigisse sufficebat, verum et pili pubis ad minimum
 duo excreuisse requirebantur, ex quo idoneus officio ha-
 bebatur, vicem quamvis aliorum solummodo explere tene-
 retur. Conf. ABARBANEL *praef. in Leuit. cap. II.* it. RABBI
 IEHVDA BEN ELAI in *Sepher Siphra*, quem et תורת כהנים
Legem Sacerdotum appellant ad *Leuit. XXI, 17.* a SELDE-
 NO in *Antiquitatibus* versatissimo *Tractatu de successione*
in Pontificatum L. II. c. IV. notatus, de legitima aetate:
 אמר רבי אלעזר כרבי יוסי הא תינק פסול אעפ"י שהוא תמים
 מאמותי עבודו כשירה משיבא שתי שערות אבל אין אחרי
 הכהנים מקיבים אותו לעבודו עד שיהיה בן עשרים שנה
Docuit Rabbi Eleazar ex sententia Rabbi Iose,
infan-

infantem, seu minorem sacrificiis haud idoneum fuisse, tametsi vitio corporis omnimode vacarit. Tempus autem, quo sacra rite peragere potest, incipit, postquam bini ei excreuerint pili. At vero fratres sui sacerdotes, seu sacerdotum grex ne utique eum ad sacra altaris ministeria accersunt, antequam fuerit annorum viginti. Porro adducit locum ex Siphra col. CLXXXIIX, quem et citare MOSEN MIKOTZI Praecept. Neg. CCCVIII. sed non sine verborum aliquot discrepantia affirmat, ubi ille: תניא בתורת כהנים איש אשר אלעזר בר' צדוק לכדנו תינק פסול אפילו תמים ער מתו עבודתו פסולה ער שיביא שתי שערות. Explicatur in lege sacerdotum vocabulum vir, docet Rabbi Eleazar ex sententia Rabbi Zadok, inde eliciendum: minorem, seu infantem non admittendum, tametsi fuerit corpore integer. Quin et illegitimum est eius ministerium, usque dum excreuerint bini pili. Nec testimonium, quod in Gemara Babylonica obuenit, non parum huc faciens, silendum תנו רבנן איש מזרעך לדורותם מכאן אמר ר' אלעזר קטון פסול לעבודה ואפי' תם מאימתי כשר לעבודה משיבי שתי שערות אבל אחיו הכהנים אין מניחין אתו לעבור ער שיביא בן עשרים. Tradunt Rabbi- ni ex eo, quod legitur, vir ex femine tuo in generationibus suis, docuisse Rabbi Eleazar, minorem functione sacra arcen- dum, tametsi corpore esset integer. Functioni autem satis idoneum esse, postquam excreuerint ei bini pili, attamen sacer- dotum grex, seu collegium eum in vices non accersunt, ante ae- tatem viginti annorum. Plura desiderans consulat MAIMONID. Halach. Kele Hammikdash c.V. et Annotat. ad hunc autorem THEPHILLA WEBARCETH COHENIM c.XV. et modo laudatum MOSEN MIKOTZI Praecept. Affirm. XX. Quamquam igitur ante annum vigesimum sacris operari idoneus sit, minime tamen sacerdo- tes concedunt, testante ABARBANELE, qui eos ob curam, in qua circa obseruandum hunc ritum versantur, nimiam ex- hibilare quodammodo videtur, aetatem per Dei legem ad perfungendum sacerdotio legitimam eandem esse, cui le- gum diuinarum obseruatio incumbat, sentiens, uti videre est ex Annotatione ad Num. VIII. הכהן שהיה היום כמצוות כשר לעבודה אבל אחיו הכהנים לא היו מניחין אתו

20.

21.

19.

18.

17.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

אֲתָּו לַעֲבֹד עַד הָיָה בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה *Sacerdos simul ac ea aetate est, qua legis iussa observare tenetur, reuera aptus est ad ministerium. At fratres eius sacerdotes sacris operari non permittunt, donec annos viginti habeat. Observare autem legem tenetur ad maturitatem prouectus, anno scilicet aetatis decimo tertio, post prima pubertatis indicia, quae prorsus requirebantur, iisdemque carens imminaturus censebatur, donec excreuerint dicti puberes pili, vel annum aetatis trigessimum quintum egressus sit.*

*Ante annum
XX. ministrant.*

§. VI. Citius autem quandoque in functionem sacerdotem euocatum fuisse comprobatur exemplum ARISTOBULI annotatum a IOSEPHO *Antiquitat. Iudaic. Lib. XV. cap. II. p. 745. Edit. HAVERCAMP. Τὸ γὰρ μαιράκιον Ἀριστόβελος, ἑβδομὸν ἐπὶ τοῖς δέκα γεγονὼς ἔτος, ἐπειδὴ κατὰ νόμον ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν βωμὸν συντελέσων τὰ θύματα, τὸν δὲ κόσμον ἔχων τὸν τῶν ἀρχιερέων, καὶ τὰ πρὸς τὴν θεοσκίαν ἐκδελῶν, κάλλει τε κάλλιστος καὶ μεγέθι πλέον, ἢ πρὸς τὴν ἡλικίαν ὑπεράγων, τῷ γε μὴν τῷ γένει ἀξιώματος πλεῖστον ἐν τῇ μορφῇ διαφαινών, ὁρμὴ τε τῷ Ἀριστοβέλῳ τῷ πάμπαν πεπραγμένον ἐναργῆς μνήμη παρέσι. Nam adolescens Aristobulus annos septemdecim natus, cum ad aram ex lege sacra factururus adscendisset, et vestitu pontificio indutus, et religionis ceremonias rite peragens, tam pulchritudine, quam magnitudine aetatem antecellens, neque non in forma plurimam generis sui nobilitatem ostendens, tum multitudo et impetu quodam mentis, et voluntate in eam ferebatur, eisque non obscure aui eius Aristobuli facta in memoriam redierunt. Quapropter IO. LIGHTFOOT, arte critica fane non leuiter tincti Opp. T. I. Descriptione Templi Hieros. magnopere miramur sententiam: Prima lex, inquit, circa aetatem sacerdotum, cum ministrare inciperent, definit trigessimum annum, Num. IV, 3. ac similiter Leuitarum, v. 23. 30. 35. Ille namque locus perperam argumenti instar est adlatus neutiquam sacerdotum, sed duntaxat Leuitarum indicans aetatem, id quod non solum ex ipsis versiculi verbis, verum et Textus συναφεία luce meridiana clarius patescit. Laudati Autoris premere vestigia videntur CL. IO. BRAVNIVS *Select. S. Lib. V. Exercitat. V. p. m. 753.**

Et

Et ipsa aetas respiciebatur; annum trigesimum, minimum vigesimum quintum, attigisse debuit. A vigesimo quinto tradere sese solebant studio Theologiae, Iuris, aliarumque scientiarum atque artium: trigesimo vero anno ad honores promuebantur muneribusque cum politicis, tum Ecclesiasticis et Academicis fungendi concessa fuit potestas, reliqua. Sit fides penes autorem, unde enim hauserit hæcce, addere fontes neglexit. Eo etiam abit CL. SPENCERVS Lib. I. Leg. Ebr. Rit. cap. VII. Sect. IV. p. m. 132. Edit. Hagae-Com. 1686. Neque absolum fuerit hinc rationem arcessere, cur nullis (sacerdotibus) ante annum vigesimum quintum, nec post annum aetatis suae quinquagesimum tabernaculi ministerium obire liceret, nempe, ut hominum animis eo maior inesset sanctuarii veneratio. Qua in re exigui sane momenti atque maxime obuia antiquitatum studio totum mancipatum ac multa arte in eo se exercentem allucinatum esse, vehementer miror, lege hac annaria non sacerdotibus, sed Leuitis adstrictis. Illos enim anno decimo aetatis tertio post prima pubis indicia sacris operandi idoneos et vigesimo ad ministrandum euocatos esse adlata probant testimonia.

§. VII. Nec sane factum aliter cum SACERDOTE *Par ratio cum Pontifice M.* SVMMO, qui easdem, et maiori cum cura, obseruare leges tenebatur; minime tamen gentium annum aetatis vigesimum ipsum confecisse opus fuit, obseruatis modo pubertatis pilis, antea verum officio defungi nequiuit, uti ONIAE II. tenera adhuc atque immatura aetate orbi filii exemplo patet, de quo IOSEPHVS *Antiquitat. c. VI. ὁ γὰρ παῖς, ὃν Ονίας καταλελείπει, νήπιος ἦν ἐτι.* Nam filius Oniae superstes, paruulus adhuc erat. Hinc taxata SCALIGERI sententia obseruat SELDENVS dato loco, impuberum ius eiusmodi fuisse, ut praeccluso ipsis pontificatu, proximus perinde, ac si illi abessent, sanguine succederet, non tutelae, aut vicarii iure, sed pleno, suoque et perpetuo; quod exemplum Aristobuli supra iam adductum confirmat.

VIII. Ante vero quam officium obtinerent sacerdotes eximium aetatis florem in studiis, praesertim sanctioribus et id genus aliis consumferunt, quod potissimum et illum,

lum, qui aliquando Pontificis maximi dignitatem impetraturus erat, decuit. Conf. LVNDII Jüdische Heiligthümer, L. III. c. 3. p. 417. c. 27. p. 534. c. 58. p. 718. sq. Quo pacto cuique aetatis, ex ephebis vsque dum egressi fuerint, parti consuluerint Ebraei, RABBI quidam docuit in Pirke Aboth, per. I. BEN H. H. ait: *Quinquennis pro scriptura; decennis pro Mischnah; qui decimum tertium impleverit, pro mandatis; (sive phylacteriis) qui decimum quintum, pro Talmud; qui decimum octauum, pro matrimonio; qui vigesimum, pro Ministerio; qui trigesimum, pro viribus; qui quadragesimum, pro intelligentia; qui quinquagesimum, pro consilio; qui sexagesimum, pro senectute; qui septuagesimum, pro canis; qui octogesimum, pro profunditate; qui nonagesimum, pro meditatione; qui centesimum, ille iam instar mortui est, qui praeteriit atque excessit ex mundo.*

*Eorum non
pauci studiis
nec mediocri-
ter imbuti.*

IX. Verum enim vero, cum sacerdotes non eligerentur, sed nascerentur, et totum semen AARONIS sacerdotale esset, multos quoque litterarum plane fuisse rudes coniectu facile est, ideo compellati כהני עם הארץ *Sacerdotes laici.* Pari ratione, quanquam Summus Pontifex praestanti debuit esse forma, statura decenti et pulchra atque sapientia supra Sacerdotum reliquos; attamen ignorantissimos quoque repertos esse, ut ne legere quidem potuerint sectionem, quae die Expiationis solennis erat legenda, multo minus exponere, ut etiam alius pro eo legere debuerit, ipsi TALMVDICI facti sunt, CODICE IOMACI. §. 6. *אם היה חכם דורש ואם לא תלמיד חכם דורש לפניו אם רגיל לקרות קורא אם לא קורין לפניו וכמה קרין לפניו באיוב ובעזריא ובדברי הימים וזכריה בן קבוטל אמר פעמי הרבה קריתי לפניו בדניאל* *Si sapiens erat, exponebat; si non, discipuli sapientum exponebant. Si ad legendum esset expeditus, legebat, si non, alii legebant loco illius. In quo libro legebant coram eo? in Iobo, in Ezra et in libris Chronicorum. Zacharias filius Kebathali dixit, ego saepius legi coram eo in Daniele. Crassio rem vero concipi non posse ignorantiam, immo stupiditatem, quam Pontificis Maximi SEMEI, filii SIMEONIS et fratris ONIAE, proba-*

probatum iuit ex scriptis *Magistrorum* praesertim *Gemari-*
corum, BARTENORA in *Commentariis ad Misnam Me-*
nachoth. cap. XIII. Hicrus Ioma fol. 43. Sepher Iu-
chasin, vbi fusius haec enarratur historia, BRAVNIVS
Select. S. Lib. III. c. II. p. 315, 316. it. Comment. de vestitu Sacerd.
Ebr. L. II. c. XXIII. p. 644. 645. Si quis autem eruditione *Dotibus egen-*
 caruerit, opibus, quibus abundare alias debebat, vt careret *tes.*
 etiam fere necesse fuisse, MAIMONIDES *Hilchat Kele Ham-*
mikdash. cap. 5. §. 1. testatur. Doctores Iudaici fatentur,
 נותנים תרומה לכהן עם הארץ *Nè detur oblatio sa-*
 cerdoti laico, subiuncta ratione: *Quia, quicumque oblationem*
dat sacerdoti laico, est ac si leoni daret: de quo dubitari po-
test, an calcaturus sit pedibus, et comesturus, annon. Ita de
 sacerdote laico dubitari potest, an comesturus sit in munditia,
 an in immunditia. *Bab. Sanh. f. 90. 2. vid. LIGHTFOOT*
Opp. posth. p. 28. 48. Eiusmodi quoque sacerdoti litterarum
 rudi publice docendi potestatem neitiquam fuisse, iudicatu
 facile est, cum ne quidem, qui facultate hac polluerunt an-
 te annum aetatis quadragesimum id sibi fuisse, ex *Gema-*
ra cap. III. vbi aetas ad docendum apta definitur: ועד כמה
 עד ארבעים שנה *Quamdiu vero expectandum (publice*
alios docturo) Ad quadragesimum vsque annum. et *Pirke*
Aboth cap. V. liqueat: בן ארבעים לביתו id est: Anno
 quadragesimo vere homines sapiunt. *Commentatores* addide-
 re: וכתוב וזה נתן יי לכם לב לדעת ועינים לראות
 ואזנים לשמוע עד היום הזה ומזה הפסוק אנו לומדין שאין
 התלמיד עומד עד רעת רבו עד שיהא בן מ' שנה
 Id est: *Legimus (Deuteron. XXIX, 3. Mosen fato proximum,*
cumque iam quadraginta annos egissent Israëlitae in deserto
dixisse ipsis:) Non dedit vobis Dominus cor ad cognoscen-
dum, et oculos ad videndum, et aures ad audiendum vsque in
diem hunc. Hinc ergo inferimus discipulum non plene asse-
 qui mentem *Magistri sui, ante annum quadragesimum.*
Glossa Talmudica ad Gemar. Babylon. Sanhed. cap. X.
neminem rebus decernendis idoneum esse, ait, antequam atti-
gerit annum quadragesimum. Dissentit tamen R. ABIHV,
 nomine R. IOCHANAN, etiam viginti annis minorem, aut

cui nondum excreuerint bini pubertatis pili ad iudicia exercenda maturum esse, censens.

Examen Candidatorum.

X. Non nemo igitur sacra administraturus Seniorum omnisque Synedrii examini se submittere necesse habebat, sub quod potissimum genealogiam eius legitimam vocatam sibi vindicare non valens a sacerdotio arcebatur, Ezr. III, 62. Nehem. VII, 56. Examinabatur porro reliquis an gauderet requisitis, quae vide sis in LVNDII Jüdischen Heilighümern, L. III. c. XXVII. p. 531. sq. it. RELANDI Antiquitat. Ebr. P. II. c. IV. p. m. 168-174. Edit. Lips. praesertim litterarum vtrum gnarus. Labe vero aliqua infectus vix idoneus ad sacerdotium existimabatur, teste Ioma fol. 19. 1. *In conclavi Gazith sedit Synhedrium Israël et iudicat de sacerdotibus: Quicumque labe tactus repertus est, atro vestitus erat, et velatus atro, atque abiit. Quicumque absque labe, albo vestitus atque velatus in Atrium concessit et ministravit cum fratribus suis.* Nec dubium, quin annum aetatis tricesimum inchoans IOANNES BAPTISTA pro more sacerdotum ad synhedrium summum accedere adstrictus, examen eorum subire voluerit, vti observatum fuit LIGHTFOOTO in Matth. III, 1. At enim vero litteris licet vel leuiter aut omnino non imbutus deprehensus fuerit, facultate quidem publice docendi populum priuandus, minime tamen gentium a sacrorum ministerio sacerdotii candidatus abercendus aestumabatur.

Tria inaugurationis capita.

Lotio.

Amictus.

§. XI. Quantum denique ad initiationem Candidatorum attinet, tria potissimum momenta notentur. AARONIS eiusque FILIORVM exemplo toto corpore abluti vestimentis sacris induebantur, quorum octo erant. I. כְּתֹנֶת *Tunica*, quae cuti proxima, ex lino contexta, Exod. XXIX, 4. כְּתֹנֶת תְּשֻׁבֵץ *tunica tessellata* dicitur. II. מִכְנֶסֶת כֶּרֶם *Feminalia linea*, ad inferiorem corporis partem tegendum, v. 42. III. חֲבִלַת אֲבִנִּים *Cingulum*, quod longa fascia linea constabat, qua corpus cinxerunt, v. 39. IV. מִצְנֶפֶת *Cidaris*, vel *Mitra*, tempora circumplicans, v. 39. V. מְעִיל *Pallium Ephodi*, ita dictum, quod Ephod illud cingebat. Hyacinthinum illud duobus constitit segmentis, quorum alterum ante pectus pendit,

pendit, a tergo alterum, cuique autem triginta sex tintinnabula aurea erant appensa, quae inter רמנים mala granata ex lana hyacinthina purpurea et coccinea operis Phrygii collocata, et septuaginta duo fuisse *Magistri Ebraei* referunt in *Gemara Zeuachim* 88. 2. v. 31. VI. אפור Ephod, in quo delineando variant Critici, vid. LIGHTFOOTVM, SELDENVM, RELANDVM, ll. cc. vestis erat humeris iniecta absque manicis, v. 6. VII. חושן Pectorale, cui insertae erant duodecim gemmae, per quatuor ordines digestae, ita, ut tres essent in vno quoque ordine v. 15. VIII. ציץ aurea lamina, fronti Cidaridis annexa, cui insculpta verba, קדש ליהוה v. 36. Cum igitur duo sacerdotum sint genera, duo vestium quoque genera sunt, quorum prius בגדי זהב vestimenta aurea erant, posterius לבן, בגדי, vestes albae. Aureas istas, quatuor nempe posteriores ציץ, חושן, אפור, מעיל et peculiare sibi habuit Pontifex Maximus, inde omnis etiam eius habitus aureus fuit compellatus, quatuor licet reliquae ex lino confectae essent, quae ipsi quoque cum ceteris sacerdotum communes erant, teste MAIMONIDE Kele Hamikdash. Cap. VIII. כהן הדיוט חם ארבעה בגדי כהן הדיוט חם ארבעה Vestes sacerdotibus communes sunt quatuor: Tunica, Femoralia, Pileus et Balteus; it. Codice Ioma C. VII. Halach. כהן גדול משמש בשמנה כלים והדיוט בארבעה בכתנות. כהן גדול Pontifex Maximus operabatur in octo vestibus, sed reliqui sacerdotes in quatuor, scil. in Tunica, feminalibus, pileo et balteo. Nec quidem alter alterius vestem sine piaculo induere potuit. vid. *Gemara Babylon. ad Massechet Seuachim* C. 2. fol. 18. כהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ועבר עבודתו פסולה כהן הדיוט Si Pontifex Maximus indueret vestes reliquis sacerdotibus communes, ut in iis ministerium perageret, ministerium illius illegitimum esset. Idem confirmat MAIMONIDES Hilch. Kele Ham-Mikdash, Cap. X. Sect. V. כהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבר הרי זה מחלל העבודה וחייב מותו בדי השמים Si sacerdos sese vestiret vestibus Pontificis Maximi, et in iis operare-

naretur, ecce ille ministerium profanaret, et dignus esset, quem Deus morte puniret. At vela horum contrahere monitus L. B. ad Autores, argumentum hoc fusius qui pertractarunt, remitto, quos mihi datum fuit adire, scil. LVNDIVM in Jüdischen Heilighümern L. III. c. IV. v. LIGHTFOOTVM operum Tom. I. Tr. de Ministerio Templi cap. III. RELAND, Antiquit. Ebr. P. II. C. II. §. VIII. VIII. GOODWINI Moser et Aaron. Edit. Reitz L. I. C. V. §. V. VI. SELDENVM de successione in Pontif. L. II. C. VII. VIII. SPENCERVVM de Legibus Ebr. Rit. L. II. c. XXI. Sect. III. SIGONIUM de Rep. Hebr. Ed. Nicol. L. V. C. II. peculiarem potissimum de vestitu sacerdotum ebr. Commentarium erudite conscriptum a Cl. IO. BRAVNIO, Amstel. 1701. ut fileam reliquos, et quae IOSEPHO in Antiquitatibus Iud. passim observata sunt. Ritu itaque solenni amictu hoc induti oleo sancto *Unctio.* המשיחה *unctionis compellato* vngebantur, quod ex quatuor aromatibus Exod. XXX, 22. compositum fuisse, refertur. Extra aleam nondum constitutum, solumne Pontifex Summus, an vero reliqui oleo hoc uncti fuerint? Sortem hanc et sacerdotes gregarios mansisse ex c. XXIX. Exod. v. 21. patet, ubi Aaronis instar et filii eius ungi a Deo iubentur, hoc tamen discrimine non neglecto, ut gregarii oleo sanguine mixto adpersi, siue exiguis guttulis vngerentur, in Pontificis autem caput insigni copia oleum hoc sanguine immixtum nullo effunderetur, adeo, ut in barbam eius ac togam descenderet, Ps. CXXXIII, 2. Summi Pontificis modum unctionis plerumque in formam *Andreanae Crucis*, siue *Graeci Chi* oleo supra oculos diducto, כמין כי יונת *ut figuram χ exhibuerit*, factum fuisse tradunt MIKOTZI Praecept. affirm. CLXVI. it. OBADIAS BARTENORA, ad tit. Cerithoth, cap. 1. משיחת הכהנים היא שיוצקים מן השמן על ראשו ומשיחים בן גבורת עיניו כמין כי יוונת ומשיחת המלכים כמין נור *Unctio Pontificum ita fiebat, ut fuso super caput oleo, inter supercilia vngerentur figura χ Graecorum; Reges vero coronae figura ungi solebant.* Consule SALOM. IARCH. ad Exod. XXIX, 7. Plura hanc in rem congesserunt RELANDVS, LVNDIVS, SELDENVS etc. ll. cc. Inaugurationis de-

ipum

mun caerimoniis per septem dierum spatium quotidie repetitis officium ipsum aggrediebantur oblatione muneris.

§. XII. His itaque strictim expeditis, ad eos, qui sacerdotes in Ministerio sacro excipiunt, me conferam necesse est. Eorum namque aetatem, LEVITARVM puta, non tam humano, quam iussu diuino definitam fuisse, Veteris Testamenti adfatim testantur paginae, ut igitur nulla hoc in capite suboriri inter Criticos potuerit controuersia, et loci, qui aetatem eorum indigitare diuersam videntur conciliati sint facillimi. Officio Levitarum rite administrando aetatem congruere triginta annorum Deus innuit Num. IV, 3. 23. 30. 35. **שנה ומעלה מן שלשים** capite vero VIII, 24. annum vigesimum quintum consequutos sacris admoueri iubet: **זאת אשר ללויים מן חמש ועשרים שנה ומעלה יבא** Perperam sane LXX. Intt. in concordiam loca haec redigere sustinuerunt, c. IV, 3. **מן מן חמש ועשרים שנה** aequae ac c. VIII. **שנה שלשים** vertendo, **ἀπὸ ἑκατοῖ καὶ πέντε ἐτῶν**, quibus suffragatur CLERICVS Comment. in Num. IV, 3. Sed saepius, inquit, hic trigessimus annus repetitur, Codexque Samariticus et veteres omnes alii interpretes consentiunt cum Masorethico Codice, et, cum nulla ipsis fuerit variandi ratio, Graecis fuit satis grauis aliquid mutandi, ne Moses a se dissentire videretur. Et paulo post: mihi credibilis videtur utrobique a Mose scriptum fuisse, aut **חמש ועשרים** viginti quinque, ut coniecerunt LXX Intt. aut potius **שלשים** triginta, ob rationes adlatas. Breuibus quidem hac ratione expedire nos possemus, Codicis auctoritatem nisi nimium labefactaremus. Sententiam illorum abhorret D. HIERONYMVS, temeratum illum locum fuisse a LXX. Intt. atque pro **ἐκατοῖ καὶ πέντε** omnino legendum esse **τριάκοντα**, obseruans in Epist. ad Theophilum Alex. aduersus errorem Ioannis Ierosolymitani: Recordetur legis antiquae, et post viginti quinque annos a Levitica tribu eligi in sacerdotium peruidebit. Aut si in hoc testimonio solo hebraicam sequitur veritatem, nouerit triginta annorum fieri sacerdotem. Conf. THEODORETI Interrogat. XIII. in Num. p. 184. Optime haec citata conferunt Magistri Ebraei, quinquen-

Leuitarum aetas, quae in lege determinata.

Clericus taxatus.

20.

21.

19.

18.

6.

17.

7.

16.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

*Locorum col-
latio.*

nium Leuitas dare Tirocinio apud sanctuarium, antequam ministerio ipsi fuerint admoti, debuisse; hinc ab anno aetatis vicesimo quinto canere, et quae ministerium complectebatur reliqua, didicisse. Intra hoc quinquennium rem suam bene ac functione se dignum gerens ad illam euocatus fuit, totidem annorum spatio illorum expers qui manserit, reiciebatur. Conf. GEMARA *Babyl. ad tit. Cholin. c. 1. fol. 24.* SALOMON IARCHIVS *ad Num. VIII.* At vero anno aetatis oneribus portandis opportuna vigesimo nono feliciter absoluto, non solum ad ministerium cantus atque excubiarum, verum et genera officii leuitici obeunda admittebantur reliqua.

*Dauides XX.
annos natos
ministerio
admouit.*

Ratio.

XIII. Hunc tamen a DAVIDE mutatum morem testatur 1. Chron. XXIV, 24. vbi ad annum aetatis vigesimum prouectos, praeter ritum veterem, sacris admouisse legitur. Operam sane ludere videntur, quam in conciliandis v. 3. et v. 24. adducti cap. 1. Chron. XXIV. anxie nimis ponunt interpretes, nodum in scirpo quaerentes. Commate namque tertio ab aetatis anno trigesimo, v. vero 24. a vicesimo anno Leuitas numerasse DAVIDES cum dicatur, nihil innuitur aliud, quam initio quidem DAVIDI eundem fuisse animum illa aetate muneribus candidatos praeponere, negotiis vero cumulate auctis, neque numerum eorum sufficere posse, neque ad officium gerendum iam quidem grauioribus depulsis laboribus ipsum aetatis robur requiri intelligens indultu diuino ab antiquo more recessit. Assentitur D. HIERONYMVS in *Quaestionibus Hebr. ad 2. Paralip. XXIII. Quamdiu tabernaculum mutabatur de loco ad locum a triginta annis eligebantur, postquam vero templum Domini aedificatum est, a viginti annis.* vid. MASTRICHT. *Theol. theor. L. V. c. 2. §. 14. p. 890.* FRANCISCI BYRMANNI *Syst. Theol. P. I. L. IV. c. IX. p. m. 624. 625. Edit. Belg. eiusd. Commentar. ad haec loca.* it. SVICERI *Thesaurum Patrum Graec. T. II. p. m. 828. edit. recent.* vbi controuersias optime composuit. It. Virum emunctae naris IO. COCCETIVM in *Not. ad Num. IV. VIII. Oper. Averd. T. I. p. 31. 32.* Non igitur IOSEPHO omnes Leuitas aetate annorum triginta et supra fuisse affir-

affirmanti L. VII. *Antiquit. c. II.* quo subnitatur fundamen-
tum est, nec B. LVTHERO in not. margin. ad 1. Chron. *gritas vindi-*
XXIV. Codicem Hebraeum hic esse mutilatum sentienti, *cata.*
cui subscribere mox notatus CLERICVS videtur *Comment.*
ad 2. *Ephemerid. c. XXIII, 24.* inquiens: *quae ad eum locum*
(Num. IV, 3.) *dicta sunt, huic quoque aptari posse videntur et*
difficultatis solutionem suppeditat v. 27. vid. GLASSII Philo-
log. S. Tr. I. Art. 2. num. 33. p. 105. 106.

XIV. Hinc aetate adhuc tenera sensim se ministerio *Affuefacti ex-*
affuefecisse sumas, donec vsque annum aetatis vigesimum *aminabantur.*
egressi se suosque profectus examini subiicerent, modo
prorsus diuerso, quo excutiebantur Sacerdotii candidati. In-
de Cholin, fol. 24. 1. *Aliquid, quod licitum est in Sacerdo-*
tibus, illicitum est in Leuitis, atque aliquid licitum in Leuitis,
illicitum est in Sacerdotibus. Tradunt Rabbini: *Sacerdotes ob*
labem non sunt idonei, ob annos sunt idonei; Leuitae ob la-
bem sunt idonei, ob annos non idonei. Conf. etiam MAIMON.
Mor. Neuoch. P. III. c. 45. Vocem vero raucam adeoque ad *Ex vocis vitio*
cantandum vix aptam habentes a ministerio depellebantur: *laborans abi-*
rationem sistit laudatus MAIMON. Mor. Neuoch. l. c. canta-
tionibus mouendum esse animum, quod efficere nemo pos-
sit, nisi in quo summa vocis suauitas sit. Huc conferunt,
quae adnotauit WAGENSEILIVS not. 2. ad Gem. Sota cap. 1.
Sect. XLI. p. 275. 277. *Traditio habet: Infans fuit; (MOSES)*
sed vox eius (grauis erat) instar pueri; ita quidem R. Iuda.
Huic R. Nehemias obiicit: Haec si ita sunt vitium corporis
Mosi Magistro nostro attribuis. Ad haec WAGENSEILIVS
ita commentatur: *Supple: Et hoc ipso hominem Leuitam in-*
eptum reddis, ad laudes et hymnos Deo canendos, quod est per-
absurdum: Nec enim iis, qui vocis aliquo vitio laborabant
isto munere fungi licebat. Cholin. fol. 24. 1. *Leuitae non*
reddebantur non idonei, nisi ob aliquem defectum vocis. Adeas
quoque CVNAEVM de Republ. Ebr. c. II. p. m. 166. LVNDIVM
L. IV. c. 5. Plura hanc in rem congesse viri Cl. H. GRO-
TIVS de Imperio Summarum potestatum circa sacra, c. X. STEPH.
le MOINE, Tom. I. Variorum S. p. 955. sq. Quo adminiculo *Cantationes*
textus sacros cantillandi vsi fuerint, Accentibus nimirum, *eorum.*

sententia peruulgata, quam stabiliendam quoque in se suscepunt BALMESIVS, ELIAS LEVITA, SEB. MVNSTERS, MICH. BECKIVS et IO. BVXTORFIVS, nunc silere, quo autem tono libros sacros cecinerint ex ZAMORA *Grammat. L. I. c. 4. a 10.* HORNBECKIO *L. I. Miscellan. Sacr. c. XI. de Psalmodia p. 308.* allegat. explicare iuuabit: *Pentateuchus et libri Historici cantabantur modo seuero et satyrico, Psalterium modo contemplatiuo et graui, Prouerbia modo plano et conciliatiuo. Cantica modo alacri et iucundo, Ecclesiastes autem modo seuero. Sed ad hoc bene intelligendum opus erat experientia viuae vocis illorum.* Hac igitur prouincia cum fungerentur Leuitae artem quoque hanc bene callere eos decuit. vid. cui datum, R. ASARIAM *P. III. Meor Enaiim c. 59.*

Initiatio aquae
adspersione
peracta.

Dissensus in
aqua lustrali
describenda.

Meae qualis-
cunque sen-
tentiae ratio-
nes.

XV. Inaugurabantur denique ad ipsum munus obendum nutu DOMINI Num. VIII. adspersione aquae. Quae haec fuerit aqua in controuersiam adducitur, cum dicatur מֵי חַטָּאת aqua peccati, quod LXX. *Intt. ὁ ἁγισμὸς* et *Vulg. lustrationem* verterunt, quibus adstipulatur CLERICVS *Comment.* in hunc locum, dum, *quamuis מֵי חַטָּאת ut plurimum peccatum sonet, hic lustrationem, siue purificationem significare, quemadmodum Radix ipsa מֵי חַטָּאת peccauit in Piel et Hitpaël sit purificare, expiare: quae vero fuerit haec aqua, et quomodo confecta docere Mosén c. XIX. existimat.* Eademque LYRAE, IVN. OSIAND. QVISTORPIO aliisque obseruante LVNDIO stat sententia, aquam videlicet esse adspersionis ex cinere vaccae rufae compositam; Regessit tamen modo laudatus LVNDIVS legem Leuitarum a Deo multum temporis ante legem de vacca rufa comburenda, conditam fuisse, et hanc aquam pro pura, cui nihil immixtum, habet, IOSEPHI lotionem hanc commemorantis *Antiquit. L. III. c. 10. p. 171. sq.* silentio subnixus. Animi tamen pendeo, unde ipsi titulus aquae peccati haeserit; hinc aquam, qua holocausta pro peccatis oblata abluebantur ad initiandorum adspersionem adhibitam fuisse ratus ex duplici quidem fonte probo; Vocem מֵי חַטָּאת et peccatum et holocaustum pro peccatis immolandum innuere apud omnes constat, vid. Hof. IV, 8. Offerebantur etiam victimae eiusmodi, cum conse-

cr2-

crarentur Leuitae. Adeoque nil equidem ob stare video, quominus illis neglectis hanc amplecterer sententiam. Aquae adspersionem excipiebat totius corporis rasio, vestiumque lotio, tanquam symbolum depositionis omnis decoris et ornatus, necnon sordium occultarum, quo facto, sacrificium iuuenti gemini, alterius in sacrificium pro peccato, in holocaustum alterius, quibus manus a Leuitis imponebantur, factitarunt. Haec igitur ut sollemnior esset consecratio, conuocata omnis Ecclesia Israëlitica manus ipsorum imponebant capitibus, quo *Χριστοθεός* ritu non solum eos promouerunt, potestatemque iis concesserunt res suas apud Deum peragendi; sed et se peccata sua in eos, tanquam purissimum Leuitam Summumque Sacerdotem, MESSIAM IESUM CHRISTVM, clarissime depingentes, conicere testati sunt. Conf. IO. BRAVNII *Select. S. L. V. Exerc. V. §. IX. p. 755.* Denique a Summo Sacerdote aduersus quatuor coeli plagas agitabantur, quae omnia prolixè prosequuti sunt LVNDIVS, GOODWINVS, RELANDVS, II. cc. aliique. Peractis tandem initiationis caerimoniis provinciam administrabant.

§. XVI. Quemadmodum vero ad eximium aetatis florem nondum prouecti oneris ministerio impares censebantur, sic anno aetatis ingrauescentis quinquagesimo confecto illis temporibus, quibus tabernaculum de loco ad locum transferendum erat, itidem ab humerorum ministerio arcebantur, ut modo castra circumirent, modo canerent, iuniores Leuitarum instruerent extraneosque a tentorio detinerent. vid. Cholin, fol. 24. r. Ex illo, quod dicitur, cum quinquagesimum aetatis annum expleuerint, ministrare desinunt, discimus, quod anni faciunt Leuitas non idoneos. Adeamus GREGORIVM M. *Dialog. L. 2. c. 2.* excitatum a COTELERIO in *Patrum Apost. T. I. L. II. c. 1. not. 22.* qui non tam ob virium eorum defectum, sed aliam rationem illos solummodo vasorum ministerio annos quinquaginta natos praefectos fuisse sentit: *Per Moysen in Exodo, inquit, (manifesto errore liber Exodi locum Numerorum occupat) praecipitur, ut Leuitae a viginti quinque annis et supra ministrare debeant, ab anno vero quinquagesimo custodes vasorum fiant.* Liqueat, quod

Corporis rasio,
vestimento-
rum lotio.

Manuum po-
puli impositio.

Annum quin-
quagesimum
egressi a gra-
uiores labores
legebantur.

Gregorius M.
notatus.

quod in iuuentute carnis tentatio ferueat, ab anno autem quinquagesimo calor corporis frigescat: vasa autem sacra sunt fidelium mentes. Electi ergo, cum adhuc in tentatione sunt, subesse eos ac seruire necesse est, et obsequiis laboribusque fatigari. Cum vero iam mentis aetate tranquilla calor recesserit tentationis, custodes vasorum sunt, quia doctores animarum fiunt. Sat pie haec quidem prolata infirmo veritatis nituntur fundamento: aeuo etenim DAVIDIS, ablato humeri ministerio hac etiam lege annuali vim suam prorsus exuente finis iste cessauisset. conf. Cholin. l. c. *Leuita ab anno suo tricesimo ad quinquagesimum est idoneus; at superannuatio reddit eum non idoneum. Quomodo hoc de Leuitis intelligendum? Nempe pro tempore, quo arca erat in eremo. Ast in Shilunte et Templo non reddebantur illi non idonei, nisi ob alia.* Verae instituti quem defectum vocis. Duplicem vero ob causam legem hanc huius rationes. Iam dixisse Deum mihi equidem stat sententia, ut nimirum omnia cum cura obseruarentur, nec, censente SPENCERO, puerilis imbecillitas eum contemptui obiceret, et sanctuarium polluendi, i. e. minus reuerenter habendi et colendi, Iudaeis κατ' ὄψιν iudicantibus occasio administraretur. Iusto denique huic rationem typicam subesse arbitror. Totum enim cultum Leuiticum, adeoque *Leuitas ipsos* CHRISTI gessisse typum insitit nemo poterit. Cum vero in rebus sane inferioribus CHRISTVM passim adumbrauerint, maiori multo iure in re tam signate crebroue inculcata, qua aetatem videlicet eorum, ad illum quaerendum inuitamur. En! conuenientiam aetatis *Leuitae* initiandi, tanquam typi, atque *Saluatoris nostri* optumi officium suum publice aggressi, ceu antitypi, luce meridiana clariorem, etenim aetate maxime viridi et ministerio pari ad munus obeundum ambo accesserunt. De typo aetatis CHRISTI aliquanto post examinandae vid. LAMPII Gnaden-Bund P. 3. L. 2. Sect. 27. p. 1429. it. P. 3. Sect. 22. p. 795. Tantum de Antiquitate Ebraica.

§. XVII. Ad christianam igitur me nunc appulsurus nihil haberem prius, nihil antiquius, quam me non angustis breuib;que temporis claudi cancellis. Votis autem meis
me

me frustrari temporisque punctum ad cepta perfequenda mihi esse sentiens, breuitati inseruiturus dicenda βραχεῖ λόγῳ comprehendam. Neminem, antiquitatum studia qui aut leuiter attigerit, latebit, aeras Noui Testamenti priores ritibus non omnino destitutas fuisse, qui haudquaquam a iussu diuino, sed ab Ecclesiae arbitrio originem suam traxerint, teste COTELERIO *Patr. Apost. vol. 1. p. 436. qui canones de constituendis in ecclesia ritibus, vel ab ipsis Apostolis conscriptos, vel Clementitanquam amanuensi dictatos negat, quin tamen a viris Apostolicis, h. e. secundo labente et ineunte tertio a Christi natiuitate seculo constituti passim deinceps innotuerint, nullus dubitat.* Huc etiam valent, quae paulo post addit: *Hec enim et eiusmodi, quae sacris in scripturis expresse non praecipuntur, e praeuiis decretis, siue canonibus, vulgares in vsus recepta fuerunt.* Inde omnes ecclesias in iisdem ritibus ac caerimoniis conuenire non necesse fuit, vtpote rebus ἀδιαφόροις. Conf. IRENAEVM apud EVSEBIVM L. V. C. 24. HIERON. *Epist. 28. ad Lucinium Boëticum.* AVGVSTINVM *Epist. LXXXVI. ad Casulanum,* laudatos IOSEPHO BINGHAMO *Orig. Eccles. L. XVI. C. 1. § 15. vol. 7. p. 52. Edit. Lat. qui aliquanto post refert; licet ecclesiae Hispanicae in quibusdam consuetudinibus ab Ecclesia Romana discrepauerint, non tamen eas coëgisse, ritibus ac consuetudinibus suis relictis, Romanae ecclesiae sequi consuetudines: hinc Gregorius M. Ep. XLI. ad Leandrum Episcopum Hispanicum: In una fide nil officit sanctae ecclesiae consuetudo diuersa.* Conf. GVILIELMI BEVEREGII in *Cod. canonum eccles. primit. prooemium* COTELERII *Patr. Apost. Vol. II. P. II. p. 1. sq.* Non nemo autem in rationes, ob quas non solum ex Ebraicis sat multos retinuerint, verum et nouos constituerint ritus inquirens, varias, nec quidem exigui ponderis, ipsis olim fuisse, sciat, vt videlicet omnia κατὰ τὰ ἐν καὶ ἐνορχημόνως, i. Cor. XIV, 40. ordine procederent iusto, rebusque sacris grauitatem conciliarent maiorem, B. L. ad B. 10. FRANC. BVDDEI *Eccles. Apostol. cap. VII. §. IV. p. 810. sq.* remittens, vt, necessitatem haud raro eiusmodi ritus extorsisse, taceam. Quare aliorum, qui autores ipsis fuerunt, premere vestigia, adeoque ex Ebraicis

Ritibus Ecclesiae Christi primit. abundauit.

Quare illos adoptauit.

Quando desinitae aetatis mos adoleuit.

Christi aetas indagatur.

varios ad suos referre ritus nulli dubitarunt. Quum itaque Christiani cum Ebraeis quoque in definienda ad ministerium aetate mirum in modum conueniant, illos hosce sequutos fuisse ferme affirmare ausim. Aeuum vero, quo consuetudo haec obtinuerit, inuestigaturus, nec Apostolorum aera, nec primo post eam seculo, sed ineunte posteriori inductam fuisse, obseruabit.

§. XIIX. Quantumuis enim Saluator noster illa aetate annos nempe triginta natus munus suum auspicatus sit; minime tamen ideo examulsum in controuersiam olim et hucusque maxime adductum imitandum; ipsi namque PATRES, qui haud multis annis post vixerunt in definienda aetate CHRISTI mirifice discreparunt, et absona sane IRENAEI hypothetis de illa vltra quadragesimum annum extendenda, quam ex Ioh. VIII, 57. detorquet et Seniorum traditione, Dominum iam prouectioris aetatis fuisse, L. II. c. 39. probare conatur: *Quia autem triginta annos erat, prima indoles est iuuenis et extenditur usque ad quadragesimum, quilibet confitebitur, a quadragesimo autem et quinquagesimo anno declinat iam in aetatem seniore, quam habens Dominus noster docebat, sicut Euangelium καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι μαρτυροῦσιν, οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἰωάννη τῷ τῷ κυρίῳ μαθητῇ συμβεβηκότες, παρὰ δὲ δόντες τὰ ῥα τὸν Ἰωάννην, et omnes seniores testantur, qui in Asia apud Ioannem discipulum Domini conuenerunt, id ipsum tradidisse eis Ioannem, quam sententiam cap. XL. prolixius persequitur: Sed et ipsi, qui tunc disputabant cum Domino Iesu Christo Iudaei apertissime hoc ipsum significauerunt. Ad eundem alios declinauisse errorem, videre est ex AVGVST. L. II. de doctrina Christi c. 28. obseruantis, ignorantiam consulatus, quo natus est Dominus, et quo passus est, nonnullos cōgisse errare, ut putarent, quadraginta sex annorum aetate passum esse Dominum. At enim vero nec tirones quidem latet, CHRISTVM expletis tribus annorum decadibus a Ioanne baptizatum fuisse, atque per triennium praedicasse, ut testatur S. IGNATIVS Epist. ad Trallianos apud COTELERIVM vol. II. p. 65. Conf. SPANHEM. Dub. Euangel. P. II. Dub. XXI. pag. 185--194. P. II. Dub. II. §. 13--17. p. 80--85. Dub.*

Dnb. XCVI. §. 2. p. 613. 614. WITS. Miscell. f. T. II. Exercit. XV. §. 34. p. 504. sumto nimirum praedicationis a tempore veris exordio, ac quidem Kalendis Maii, vti ex WANDALBERTO liquet:

Maias prima sacrat Christi doctrina kalendas.

Aliis, quae hoc de argumento mouentur, litibus, ne in chronologicas istas me induam difficultates, vix habituras exitum, silentio pressis, rationem, ob quam Seruatori nostro haec aetas publice docendi visa fuerit, sistam, vt videlicet legi et typis veteris Testamenti ad amissum responderet.

Sed vero legis huius cum ipse sit auctor, alia suboritur causa quaerendi, quare tulerit illam, aetate triginta annorum Le-

Quare XXX. anno prodierit, indigitatur.

uitis CHRISTVM praefigurantibus praescripta. Respondemus cum D. APOSTOLO ad Rom. XI, 33. 34. *ὡς ἀνεξήγητος αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω τὸν κυρίου; ἢ τίς συμβεβηκός αὐτῷ ἐγένητο;* Si fas est, probabilem asserere causam, quae tamen mera fulcitur coniectura, fortean ideo hanc elegit aetatem, quoniam illi maximus vigor atque robur, qua absoluta homo fit perfectus sentiente EUSTATHIO ad HOMER. II. α. v. 250. *de Nestore; ἔτεροι δὲ ἔγω φασὶν, ὅτι γενεὰ κατὰ τὴς παλαιᾶς οἱ τριάκοντα χρόνοι, μετ' ἧς τελειῖται ἄνθρωπος.* Alii vero dicunt aetatem iuxta veteres triginta esse annos, quibus exactus homo fiat perfectus. Omni ex parte itaque perfecto nihil, praeter aetatis maturitatem, cum addi posset, illa quoque expectata Saluator noster omnes omnino numeros impleuit, et tum demum per *συγκατάβασιν* ad docendum prodit, quando per aetatem licuit, ad praecidendum occasionem opportunam cauillis aduersariorum.

§. XIX. De APOSTOLORVM diuersa sane aetate, qua ad munus suum a CHRISTO fuerunt vocati, certi nihil nobis constat. PETRVM aliquanto prouectiori aetate Apostolatū esse nactum, imo illa reliquos antequam, ex praerogativa, qua prae ceteris polluit in dicendo, aliisue colligo. Ipsa enim Scriptura S. non solum in recensendis Apostolorum nominibus incipit a PETRO, sed eum etiam diserte vocat *πρῶτον primum*, Matth. X, 2. Marc. I, 36. CHRYSOSTOMO Hom. LXXXII. t. VI. dicitur *ὁ πρῶτος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὁ πρῶτος*

Apostolorum aetas incerta.

Petrus reliquus senior.

Ioannes ceteris iunior.

Pauli aetas.

πρῶτος τῶν μαθητῶν. *Primus in ecclesia, primus ille discipulorum. Homil. II. in Acta. Τὸ χορὴ πρῶτος, Chori primus. Audit porro, ἀρχηγός τῶν Ἀποστόλων, κορυφαῖος, Ἐξάρχος, quia ὑπὸ θερμοτήτος alios Apostolos solebat anteuertere et primus loquebatur, unde saepe vocatur σῶμα Ἀποστόλων CHRYSOST. Homil. XXXII. tit. 5. p. 199. reliqua videat, cui vacat, in SVICERI Thesauro Eccles. Patrum Graec. vol. II. tit. Πέτρος. IOANNEM vero natu reliquis minorem fuisse crederem, cum tenera adhuc aetate a CHRISTO in Apostolorum numerum receptus sit. Hic quodammodo valere videtur AMBROSII L.II.C.20. de illius iuventute testimonium: -- *iuuenem sua voce, licet meritis et sapientia nulli fuerit seniorum secundus; erat enim in eo senectus venerabilis morum, et cana prudentia.* Hinc ipsi fortassis aquila a veteribus adsignata fuit, ad indicandum eximium eius, quo reliquos superauit, aetatis florem et inter eos admodum longaeuum atque in senectute more aquilae renouatum fuisse. Quantum ad D. APOSTOLVM PAVLVM attinet, natus cum fuerit circa mortem Herodis, eiusdem propemodum cum CHRISTO aetatis fuisse, necesse est. Litem, quae multis Chronologis inter se est de aera conuersionis PAVLI, optume diremit SPANHEMVS *integra de hac materie Dissertatione.* Summam sententiae viri laudati huc redire testatur WITSIVS *Meletem. Leid. Sect. II. §. 22. p. m. 34. 35. Edit. Lugd. Bat. CHRISTVM crucifixum esse anno aetatis tricesimo tertio. STEPHANI martyrium contigisse quinto ferme a crucifixione anno. PAVLI professionem Damascenam, et quae tunc ei contigit, vocationem ad Christianismum et Apostolatam, annum, si non verius biennium, a caede STEPHANI distare. Unde consequeretur eam incidisse in annum a Natiuitate CHRISTI trigesimum nonum vel quadragesimum, a morte, sextum, vel septimum, Caii Caligulae quartum, suae vltimum.* His cum antecedentibus dictis collatis, PAVLI aequalis cum CHRISTO procedet aetas.*

XX. Apostolorum seculo nullam Ministris definitam fuisse aetatem Exempla TITI, potissimum vero TIMOTHEI, probant, qui νεανίσκος munera sua auspici leguntur,

guntur, unde e re sua duxit PAVLVS commonefacere TIMOTHEVM, *Ne quis iuuentutem eius despicatur habere*, 1. Tim. IV, 12. utque iuueniles cupiditates fugeret. 2. Tim. II, 22. Inficias tamen Viros Doctissimos iuile plane iuuenem fuisse TIMOTHEVM erudite obseruauit WITSIVS *Miscell. S. T. II. Exercit. XVI. §. 19. p. 570. 571.* Ansam dubitandi ipsis offert Ebraeum כחורר ab Interpretibus graecis redditum per *veōns*, quod militarem aetatem atque civilem comprehendit. Insistunt, *veteres non tam arctis limitibus adolescentiam ac iuuentutem circumscripsisse, vti hodie apud nos solet.* CICERONEM se viginti septem annos natum vocare *Adolescentulum*; coll. A. GELLI L. XV. c. 28. HIERONEM *κομιδὴν νεόν* admodum iuuenem fuisse testari POLYBIUM L. I. p. 11. qui tamen annum tricesimum excesserat, obseruante CASAVBONO in Notis; atque sic insigni aliorum exemplorum copia referti TIMOTHEI adolescentiam reddere dubiam moliuntur, quibus alia insuper ex SVIDA, STEPHANO, BVDAEO subiungere possem testimonia, nisi abs te fore putarem. Haec vero quamuis erudite sint congesta, illis tamen vt subscribam, nondum faciunt. Sique darem, *νεόν* significatum aetatis aliquanto prouectionis passim induere, num ideo semper, et nonne frequenter annos adhuc teneros significat? Consuluisse sane eos iuuallet modo excitatos Lexicographos tit. *νεός* et *νεότης*. Certe, nisi in aetate TIMOTHEI singulare aliquid, atque adeo iuvenile fuisset vt contentum difficulter effugere potuerit, prorsus non video, quamobrem commonefecerit eum PAVLVS: *μὴδεὶς σε τῆς νεότητος κοταφρονεῖτω*. 1. Tim. IV, 12. Quod si enim illos annos, qui impuberes adhuc habentur et contentui expositi sunt, teste SVICERO *L. c. T. II. p. 394.* egressus esset ac aetate iam prouectus, illa nemini despectus praebere occasionem potuisset. Erat itaque TIMOTHEVS *νεός* et WITSIO iudicante, *cit. l. intra annum decimum septimum et vigesimum quintum*, quos aetatem iuuentutis constituit DANAENS; at non *νεόφυτος*, (de quo argumento aliquanto post pauca differenda) et annorum defectum morum maturitas suppleuit. Inde altera PAVLI profecta admonitio

D 2 Tim.

20.
21.
19.
18.
6.
7.
8.
9.
1.
1.
1.
1.

*Timotheus
νεανίσκος Epi-
scopus vin-
catus.*

2 Tim. II, 22. Τὰς νεωτερικὰς ἐπιθυμίας Φεῦγε, utpote quae contemptum excitant. Huc etiam facit illud CHRYSOSTOMI in laudatione Theclae: Ἐγκατάπεριτος ἡδοναῖς ἡ νεότης, ὥς ἐλαωδετέρα πρὸς ἑξάφιν, ὥς πρὸς πόνους σωφροσύνης τευφεωτέρα. Facile voluptatibus iuuentus incenditur, quippe quae pinguior olei in morem et aptior sit ad inflammationem, ut ad temperantiae labores delicatior. Grauior adhuc adhortandi PAVLO, fuisset ratio, si Epistolae IGNATHII ad Philadelphenos TIMOTHEVM in castitate e vita excessisse MONACHO ANTIOCHO, homil. II. illum inter virgines collocanti; HIERONYMO, THEOPHYLACTO et OECUMENIO vocabulum ἀγγελίας 1 Tim. IV, 12. de virginitate interpretantibus, fides adiungenda. Confer BALDVINI Comment. in II. cc. WOLFFII Curas Philolog. 10. DIETERICI Antiquit. Bibl. N. T. vol. II. p. 35. 36. etc.

Trium ordi-
num sacr. ae-
tas sacra.

Diaconorum
aetas.

XXI Labentibus tandem duobus post CHRISTVM natum seculis canones de constituendis in ecclesia ritibus concinnati, Ministris aetatem ad officia idoneam determinarunt, quorum tres praecipue ordines, fuerunt, DIACONI, PRESBYTERI, EPISCOPI. Quemadmodum Diaconatus gradus Ministerii fuit infimus, ita minores quoque reliquis natu erant, uti ex Constitut. Apostol. liquet, ubi quintuplex ipsis praescriptum fuit lustrum. Conf. Canon. XIV. Concilii Constantinop. in Trullo: Διάκονος πρὸ τῶν ἑκκοσι πέντε ἐτῶν μὴ χειροτονεῖσθαι. Diaconus ante annos viginti quinque non ordinatur. BALSAMON in Collect. Constitut. Eccles. ex L. III. Nouell. p. 1321. Biblioth. Iur. Canon. Διάκονος ἐλάττω ἐκκοσι πέντε ἐνιαυτῶν μὴ χειροτονεῖσθαι. Diaconus minor annis viginti quinque non ordinatur. Idem confirmat Euchologium p. 82. 83. ante annum vicesimum quintum nullum potuisse ordinari Diaconum. Hunc terminum non solum a lege canonica, verum et ciuili fixum esse ex Nouellis IVSTINIANI CXXIII. c. 13. εἰδὲ διάκονον, ἢ ὑποδιάκονον ἥττωι τῶν ἑκκοσι πέντε γίνεσθαι ἐν ἐπιτέλειαν. Neque Diaconum, aut Sub-Diaconum minorem viginti fieri permittimus; e Conciliis Agathensi, c. XVI. Tom. IV. Conc. 1386. Carthagenensi, III. c. IV. Tom. II. p. 1167. et modo laudato

laudato Trullano, c. XIV. T. VI. p. 1150." probatum iuit
 BINGHAMVS Orig. Eccles. Vol. I. L. II. c. 20. §. 20. p. 325. prae-
 ter quae Cl. GRISCHOVIVS in Not. ad excitatum autorem
 vnum adhuc eiusdem tenoris attulit testimonium e Concilio
 Toletano c. XX. Tom. V. Conc. p. 1712. A viginti et quinque an-
 nis aetatis Leuitae consecrentur, vbi Diaconi audiunt Leuitae,
 quemadmodum passim hoc nomine in Conciliis insigniun-
 tur, vti Sacerdotum, Presbyteri, ob conuenientiam nimirum,
 quae Leuitas inter et Diaconos mira fuit, quam COTELERIVS
 Cod. Canon. Eccles. primit. vindic. L. II. c. XI. §. 9. diserte
 ostendens testatur, haud minorem esse distinctionem inter
 Episcopos, Presbyteros et Diaconos, quam inter Aaronem, siue
 Pontificem, Sacerdotes et Leuitas. Quapropter Ecclesia Chri-
 stiana iudaicae succedente, et Episcopis, Presbyteris et Diaconis
 in locum Pontificum, Sacerdotum et Leuitarum substitutis,
 nemini mirum esse possit, quod Iudaica ista nomina apud CLE-
 MENTEM, TERTVLLIANVM, aliosque ecclesiae primitivae
 scriptores ad eosdem in ecclesia ordines designandos aliquandiu
 usurpata fuerint. Eandem Sub-Diaconis determinatam fuisse
 aetatem ex adductis IVSTINIANI Nouellis CXXIII. c. 13. ^{Sub-Diaconorum eadem aetas.}
 patet. ὁδὲ ὑποδιάκονον ἡπτοία τῶν ἐκκοι πέντε γίνεσθαι ἐκ ἐπι-
 τρεπόμεν. Neque Sub-Diaconum minorem viginti quinque
 annis fieri permittimus. Autores, qui mihi quidem ad ma-
 nus fuerunt, nempe COTELERIVM, BINGHAMVM ll. cc.
 ARNOLDVM, CAVEVM, lib. de Christianismo primitiuo, BE-
 BELIVM de Antiquitat. Eccles. etc. L. B. vt adeat, suadere,
 eumque lactare ac falsa spe producere, nefas foret.

XXII. Gradatim ab inferioribus adscensuro ad altiora, ^{Presbyterorum actus.}
 gradum, qui post se linquit Diaconatum, persequi e re mea
 erit. Quem, puta Presbyteri spartam, ordine sic iubente,
 adsequuturus aetatis quinquennio Diaconatus praecurrere
 Candidatos tenebatur, innuentibus id, tum Apostolicis prae-
 sertim Constitutionibus, tum aliis Patrum eiusdem aetatis
 En Canonem XI. a Synodo Neocaesariensi habita an. CCCXIV.
 concinnatum. Πρεσβύτερος πρὸ τῶν τριάκοντα ἐτῶν μὴ χειρο-
 τονεῖσθαι,
 D 2

τονεῖσθαι, εἰάν καὶ πάνυ ἢ ἄνθρωπος ἄξιος· ἀλλὰ ἀποτηρεῖσθαι, ὁ γὰρ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῷ τριακωσῷ ἔτει ἐφωτίσθη, καὶ ἤρξατο διδάσκειν. *Presbyter ante triginta annos non ordinetur, etiamsi valde dignus fuerit: sed in hoc tempus reseruetur. Dominus enim Iesus Christus tricesimo anno baptizatus est, et docere coepit.* Eandem reddit rationem HIPPOLYTUS THEBANVS, *Auctore vulgato P. I. T. 3.* quando sub initium *Chronicī* sui scribit: ἔτις ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς λ' χροῖας ἐν τοῖς παιδικοῖς αὐτῷ χρόνοις διήγεν. μετὰ δὲ τὸ βάπτισμα ἐπέλεξατο ἐαυτῷ τὰς μαθητὰς κηρύσσαν σὺν αὐτοῖς τὴν βασιλείαν αὐτῷ, μέχρι τῆς σωτηρίας πάθους ἔτι γ'. Διὸ καὶ οἱ ἐν Νικαίᾳ κανόνες τῇ Θεοφόρων πατέρων παρακαλεῦνται, πρὸ τριακοντα ἔτων μηδένα χειροτονεῖσθαι πρεσβύτερον. ἀρκετὸν γάρ, Φησὶ, τῷ μαθητῇ, εἰ αἰ ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτῷ, καὶ τῷ δέλῳ, ὡς τῷ κυρίῳ αὐτῷ. i. e. Sic Dominus Iesus triginta annos in aetate sua iuuenili transegit. Post baptismum autem delegit sibi discipulos, praedicans cum illis regnum suum usque ad salutiferam passionem annis tribus. Ideoque Nicaenae Synodi trecentorum duodeviginti diuinorum Patrum canones decernunt, ut ante annum trigessimum nemo ordinetur Presbyter. Sufficit enim, inquit scriptura, discipulo ut sit sicut Magister eius. Aliam insuper causam, cuius ergo Presbyterii Candidatum id aetatis, annorum nempe triginta esse decuit suppeditat Concil. Agath. C. XVII. Tom. IV. Conc. p. 1386. Presbyterum ante triginta annos, id est, antequam ad viri perfecti aetatem perueniat, nullus Metropolitanorum ordinare praesumat. Hanc viri perfectam esse aetatem, inde euincit GREG. NAZIANZENSIS Orat. XL. ὡς τελείαν βίαν αἰετῆς, καὶ τῷ διδάσκειν καιρὸν ταύτης ἔχουσας τῆς ἡλικίας, quia haec aetas perfectum virtutis argumentum docendique maturitatem probat. Suffragatur THEOPHYLACTVS, αὕτη ἡ ἡλικία ἐστὶ τελειοτάτη. Aetas illa perfectissima est. VARRO quinque aetatis gradus facit. In primo usque ad annum XV. pueros dictos, quod sint puri, i. e. impuberes. In secundo ad annum XXX. adolefcentes, ab adolefciendo nominatos, in tertio usque ad annum XL, eo quod rempublicam iuuare possent,

Rationes huius aetatis.

sent, reliquos duos aetatis gradus silentio transeamus. Aetatis igitur adultae et Romanis olim censebantur annos triginta nati, capeffendisque muneribus publicis idonei. CICERO in oratione pro domo sua ita infit: *Quae maior contumelia est, quam venire in sacerdotium imberbem adolescentulum?* Ecquo demum iure Presbyterorum, siue natu maiorum insigniri titulo potuissent, aetate nisi paululum fuerint graues, quo facto aduersariorum occasione cauillis praecisa, causa nihil fuit, cur insuper haberentur. Florem etenim iuuentae etiam atque etiam despectu olim laborasse plurima testimonia commonstrant. Praeter illud CICERONIS excitatum, huc etiam pertinent, quae SVETONIUS de DOMITIANO refert: *Sperni iuuentutem suam videns, et IVSTINVS L. XXX. contempta paraula filii eius aetate.* Sic differte Anonymus de Anonymo apud SVIDAM tit. vñs: *καταφρονεῖς ὡς παῖς ἐπὶ τὴν ἡλικίαν. contemptus, ut adhuc aetate puer.* Vocabulum autem παιδὸς ex ephebis quoque egresfos indigitare ex ARISTOPHANE, XENOPHONTE, aliisque liquet. His subiungatur illud HERODIANI de Marco Imperatore: *ὕπώπτενε μὴ τῆς ἡλικίας αὐτῆς καταφρονήσαντες. ἐπιδῶνται αὐτῷ. Metuebat, ne aetatem eius, Commodi filii sui, contemnentes, insidias ei struerent.* Plura, huc quae facerent testimonia, datis sat demonstrandi roboris cum insit, allegare, operamue contereere frustra nolo.

§. XXIII. Ad Episcoporum tandem numerum annorum Episcoporum anquirendum accersor, quo hiatque Presbyteri inter se vtrum aetas diuersa fuerint pares, an Episcopi hos praestiterint extra aleam positum non est. Canonibus multis et Edictis Principum requiritur duntaxat ad Episcopatum suscipiendum aetas triginta annorum, vel triginta quinque, vel supra triginta. Concilium Agathense C. XVII. T. IV. Concil. p. 1386. illorum aetatem signate anno tricesimo adstringens Episcopum ante triginta annos ordinari vetuit. BALSAMON in Collect. Constit. Eccles. L. III. ex Nouellis, tit. 1. *Ἦσαν τῶν τριάκοντα ἐτῶν μὴ χειροτονείσθω ἐπίσκοποι. Episcopus minor annis triginta ne*

ordinator. *Constit. XVII. tit. i. apud PHOTIUM* θέλει αὐτὸν ὑπερ-
 βεβηκέναι τὰ λ' ἔτη, vult eum trigesimum annum excessisse.
IUSTINIANVS autem in *Nouellis CXXIII. Constitut. II. tit. i.*
Nouell in PHOTII Nomoc. Episcopum eligendum, decer-
 nit, esse debere ὑπὲρ τὸ λ' ἔτος, supra trigesimum aetatis an-
 num, scil. ut paulo post *C. XXVIII.* diferte docet: *Esse Epi-*
scopum triginta quinque annorum. Longe vero plures vi-
 uendo annos quinquaginta nempe exactos postulant *Con-*
stitutiones, quas dicunt *Apostolicas L. II. c. i.* τὸν ποιμένα τὸν
 καθιδεσόμενον ἐπίσκοπον - - δεῖ ὑπάρχειν - - ἐκ ἑλαττον ἑτῶν
 πενήτηκοντα. - Oportet eum, qui pastor est et episcopus - - esse
 non minorem natu, quam annorum quinquaginta. Idem
 confirmat *SIRICII Decretum Epist. i. c. 9.* Quicumque se Ec-
 clesiae vouit obsequiis; a sua infantia ante pubertatis annos
 baptizari et Lectorum debet ministerio sociari, qui ab accessu
 adolescentiae usque ad tricesimum aetatis annum, si probabi-
 liter vixerit, - - Acolythus et Sub-Diaconus esse debebit, post
 quae ad Diaconi gradum - - accedat; ubi si ultra quinque
 annos laudabiliter ministrauerit, congrue Presbyterium con-
 sequetur: et exinde post decennium Episcopalem cathedram
 poterit adipisci, reliqua. Hac annorum decade cum ante-
 cedentibus collata, aetas quinquaginta annorum emergit.
 Attexatur ad haec canon suppositius Syluestri Papae, in ca-
 nonibus Hiberniae, Spicilegio IX. p. 4. Episcopus, vel triges-
 mo, vel quadragesimo, vel quinquagesimo sacerdos efficiatur:
 item, quinquagesimo Episcopus stet. Rationes, ob quas haec
 ipsis annorum fuit aetas visa, in promptu sunt: Conf. quae
 de Presbyteris pagina antecedente adlata, Episcopis enim
 titulus hic frequentissime haesit, et primis Ecclesiae tempo-
 ribus nomina Episcopus et Presbyter communia fuerunt pri-
 mo et secundo ordini sacerdotum. Veterum subnitor suf-
 fragiis: *THEODORETVS ad v. i. c. i. ad Philipenses p. 323.*
 Ἐπίσκοπος τὸς πρεσβυτέρους καλεῖ ἀμφοτέρω γὰρ ἔχον κατ' ἐκεί-
 νον τὸν καιρὸν τὰ ὀνόματα. Episcopus appellat Presbyteros.
 Vtrumque enim nomen illo tempore habebant. Subscribit *OE-*
CYMENIVS in c. i. ad Philipp. p. 655. cuius verba integra ap-
 pone-

Aetas cur hac
electa.

Presbytero-
rum et Epi-
scoporum ti-
tulus commu-
nis.

ponere non pigebit: ἐκ ἐπειδὴ ἐν μιᾷ πόλει πολλοὶ ἦσαν ἐπίσκοποι, ἀλλ' ἐπισκόπους τὸς πρεσβύτερους καλεῖ. τότε γὰρ ἔτι ἐκωνῶνεν τοῖς ὀνόμασι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, διάκονοι καὶ πρεσβύτεροι ἐκαλεῖντο, καὶ τὸ ἐμπάλιν, εἰ πρεσβύτεροι ἐπίσκοποι. Non quod in una ciuitate plures essent Episcopi, sed Episcopos vocat Presbyteros: tum temporis enim idem adhuc habebant nomen, et Episcopi, Diaconi et Presbyteri vocabantur, et vice versa, Presbyteri dicebantur Episcopi. Plura sis testimonia vide apud SVICERVM in voce πρεσβύτερος, COTELERIVM, BINGHAMVM etc. ll. cc. Ex ipsa demum Episcopi-voce causa, cur aetatis ratio habita, arcessenda, significante nimirum *Inspectorem, Moderatorem*, reliqua. conf. POLLUCEM, SVIDAM hoc vocabulo, et ONVPHRIUM de Interpret. Vocum Eccles. in Episcopus. Ἐπίσκοπος ἔρηται διὰ τὸ ἐπισκοπεῖν ἅπαντας, Episcopus dicitur, quia omnes ἐπισκοπῇ, obseruat. vid. ZONARAM ad Can. LIIX. Apost. p. 57. Alios igitur, omnemque omnino gregem sibi commissum, ordinesque sacros inferiores ἐπισκοπεῖν, i. e. anquisite obseruare, vigilantissimis, longa vita plurimoue rerum maximarum vsu doctis necesse fuit, quemadmodum nec quidem hodie nondum adulti, aut gradus non persequuti minores, ad altiores extemplo perueniunt, vt muneri *Superattendenti*, graece Ἐπισκόπε, praeficiantur. Etenim vnum saltem incongruum satis exemplum atque recens Ecclesiae non perimit consuetudinem, nec tollit.

Causa ex nomine, praeter datas.

XXIII. Verum enim vero a ritu hoc nulla aetatis ratione habita nonnunquam Ecclesiam discessisse priscam, defectu annorum virtute largiter compensato, impuberes in numerum ordinum sacrorum adsciuisse, fidem faciunt Patrum aequae testimonia atque exempla. Ipsae Constitutiones Apostolicae decreuerunt apud COTEL. Vol. I. L. II. c. 1. p. 215. 216. Εἰ δὲ καὶ ἐν παροικίᾳ μικρὰ ὑπαρχέσθαι πρὸς τῷ χρόνῳ μὴ εὐρίσκειται, μαρτυρημένους ὑπὸ τῶν συνόντων αὐτῶν, ὡς ἄξιους ἐπισκοπῆς, διὰ τῆς νεότητος ἐν πραότητι καὶ εὐταξίᾳ γήρεος ἐπιδεικνύμενος, εἰ ὑπὸ τῶν ταύτων μαρτυρεῖται, καὶ διδάσκει ἐν εἰρήνῃ. vid. etiam IGNATIVM ad Magnesios p. 50. καὶ

Virtutis in ordinando praerogatiua-

καὶ μὴν δὲ πρέπει μὴ καταφρονεῖν τῆς ἡλικίας τῆς ἐπισκόπου, -
 & πρὸς τὴν φαινομένην, ἀφωρῶντας νεότητα, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐν Θεῷ
 φρόνησιν. Addita ratione: ἐπεὶ περ ἐν οἱ πολυχρόνιοι εἰσι σοφοί,
 ὁδὲ οἱ γέροντες ἐπίσανται σύνεσιν, ἀλλὰ πνεῦμα, ὃ ἐστὶ ἐν βροτοῖς.
 Calculum adiecit suum CHRYSOSTOMVS L. II. de Sacer-
 dotio T. VI. p. 14. Οὐ χρεὶ τὴν σύνεσιν ἡλικία κρῖναι, ὁδὲ τὸν πρε-
 σβύτερον ἀπὸ τῆς πολίας δοκιμάζειν, ὁδὲ τὸν νέον πάντως ἀπελθεῖν
 τῆς τοσαύτης διακονίας. Non oportet prudentiam aetate metiri,
 neque senem canitie probare, neque iuuenem arcere ab huiusmo-
 di ministerio. vid. CYRILL. ALEX. ad 2. c. III. Ies. p. 55. En!
 nobis quoque adlensorem MENANDRUM:

Ὅσον αἱ τρίχες ποῖσιν αἱ λευκαὶ φρονεῖν,
 Ἀλλ' ὁ τρόπος ἐνὶ τῇ φύσει γέρον.

Eodem modo canit OVIDIUS:

Aetia senem faciunt: haec numeranda tibi.

Inde SOPHOCLES de se testatur:

εἰ δὲ ἐγὼ νέος
 Οὐ τὸν χρόνον χρεὶ μάλλον ἢ τὰ ἔργα σκοπεῖν.

Partem enim aetatis nullam virtuti incongruam esse, vsus
 reapse experiundo docet; hinc IOSEPHVS DEVARIVS
 L. I.

- - - Tempora certe

Virtutem non prima negant, nec vltima donant,

effatum hoc assensu excepit ERYCIUS PVTEANVS, Orat. I. qua Se-
 natui Mediolanensi pro titulo Professorio gratias agit: Iniqui
 prorsus et ignari humanae conditionis, simus si annuarum le-
 gum tenaces indolem virtutemque omnem temporis limitibus
 includamus. Quemadmodum fruticem interdum fructu lae-
 tum ac floridum, arborem contra proceram, vetulamque infe-
 licem: sic in puero vidimus virum, et puerum in viro. vid.
 STEPHANI IOH. STEPHANI Not. ad recognit. ad eodem SA-
 XONIS Hist. Danic. Sorae, 645. p. 38. MARCVS TVLLIVS
 morem suo tempore increbescens funditus repudiat. Ve-
 teres illi, asserit, Leges Annales non habuerunt, multis post
 annis

annis attulit ambitio, ut gradus essent petitionis inter acquales. Qua re factum fuit, ut magna saepe indoles virtutis, priusquam Reipublicae prodesse possit, extincta fuerit. Quae cum ita sint, virtutis praemia aetas, sique admodum viridis, sibi vindicat. Mirationem igitur BINGHAMO L. II. C. XX. §. 20. p. 325. obseruatum mihi efficit; sentit enim, etsi Episcopi deprehendantur ante hanc aetatem ordinati, hos ipsos tamen nunquam Diaconos, sed de Laicis statim Episcopos ordinatos fuisse, quos inter, qui Diaconi ordinati sunt, vix unius cuiusdam in vniuersa historia ecclesiastica exemplum inueniri, qui ante vigesimum quintum aetatis annum ordinatus sit; haec viri, cetera in studio Antiquitatum Eccles. versatissimi sententia exemplis passim a Patribus notatis refellenda, quae inter eminet illud ELEVTHERII, qui omnes gradus sigillatim persequutus gradum dignitatis sacrae summum obtinuit, teste NICEPHORO CALLIST. Hist. Eccles. L. III. c. XXIX. p. 264. Πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἔτει τὸν τῆς διακόνης βαθμὸν εἰσεῖσιν· οὐκ ἄρ' δὲ πρὸς τοῖς δέκα γενόμενος, τῷ πρεσβυτερίῳ ἐγκαταλέγεται, καὶ τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς Ἰλληρικῆς ἐπίσκοπος προχειρίζεται. Decimo quinto aetatis suae anno Diaconi gradum consequitur: mox triennio post, Presbyter creatur; et deinde viginti natus annos Illyrici Episcopus deligitur. S. REMIGIVM anno vicesimo secundo Archiepiscopum fuisse electum refert HINGMARVS in vita illius.

§. XXV. Ante vero quam ad officium aliquod sacrum quis eligebatur, illorum, quibus vocandi ordinandique ius competuit, aut priuatim, aut praesente nonnunquam plebe, se examini submittere tenebatur, secundum sancita Cartagin. III. A.C. 398. Cap. 22. ut nullus Clericus ordinetur, non probatus, vel Episcoporum examine, vel populi testimonio; vbi tria potissimum inquirebantur, ratione fidei, an profiteatur veram, in Lege Domini bene instructus, ad exponendum sacrarum scripturarum sensum, eumque defendendum, nec non alios in elementis doctrinae Christianae instituendum sit idoneus, cetera. Ideo complectitur etiam hoc fidei examen

Examinis ordinandorum tria momenta.

Doctrinae doctrinae.

men eruditionis illius explorationem. Litteris enim nec quidem mediocriter tinctus ministerio non facile admouebatur, vitae nisi sanctimonia maxime commendatus. Conf. *Concil. Nicaen. II. c. 2.* Studiorum, in quibus bene versatum esse requirebatur, genera sistit BINGHAMVS, *Vol. II. L. VI. c. III. §. 3. p. 348. sq.* Sic *Can. I. Apost. apud COTELERIVM Vol. I. p. 215.* praefertim *Episcopus πεπαιδευμένος καὶ ἔμπειρος τῷ λόγῳ εἶναι*, doctus et sermonis esse peritus iubetur. Erudite tamen obseruatum fuit Cl. CLERICO in notis ad haec, utrumque Codicem habere: *ἔγω ἐν εἰ δυνατόν πεπαιδευμένος, εἰ δὲ ἡ ἀγράμματος, αἱ δὲ ἐν.* Praeterea Scholium hoc legi in margine, *ὅτι τὸ ἀγράμματος εἶναι, ἔμπειρον δὲ τῷ λόγῳ, ὃ κωλύει πρὸς ἐπισκοπὴν*, quia litterarum rudem, verbi autem peritum esse, non vetat ad Episcopatum accedere. Pergit CLERICVS:

Clerici, de illorum eruditione, sententia explicata.

Re vera Apostoli non postulabant litterarum peritiam in Episcopo, quas ipsi ignorabant, sed peritiam Euangelii, quod designatur voce *λόγος*. Qui personam sustinet Apostolorum, sic necesse habuit loqui. Adeoque non litterarum prorsus expertes illos aestumat laudatus Autor, sed superuacaneis omnimode neglectis, necessariis se imbuiere ipsis opus fuisse, cui adstipulatus B. GOTTFR. ARNOLDVS, volumine *de Christianismo primitiuo L. II. c. 8. §. 11. 12. p. m. 246. 247. Edit. Lips. in 4.* CAVEVS libro eodem modo inscripto p. 253. Inde TIMOTHEO I. Tim. III, 6. inculcat PAVLVS, *ne manus imponat νεόφυτῳ*, ad fidem recens conuerso, vti vocem hanc interpretantur veterum CHRYSOSTOMVS, *Homil. in 1. ad Timoth.* Οὐ τὸν νεώτερον ἐν ταῖς αἰδέ λέγει, ἀλλὰ τὸν νεοκατήχητον. Similiter in c. III. Ies. Ἀπόστολος νεόφυτον καλεῖ, ὃ τὸν νέον ἢ ηκίαν, ἀλλὰ τὸν νεωστὶ φυτευθέντα, τετάρτῃ, κατηχηθέντα φυτεύσας γὰρ τὸ κατηχησάς φησι, καὶ διδάσκει. In hanc discedit sententiam THEODORETVS ad *Apostoli locum** p. 476. *Νεόφυτον τὸν εὐθὺς πεπιστευκότα καλεῖ.* Plura collegit SVICERVS in hac voce. Confer etiam CHRISTOPH. IVSTELLVM ad *Codicem Canon. Eccles. vniuersae* p. 163. LAVNOII *Epistolas edit. Cantabrig. in fol.* p. 328. CALOVIUM in *Bibliis illustratis* ad h. l. aliosue. Vnde prohibet *Can. II. Concilium Nicae-*

num

Νεόφυτος exclusus.

num nuper ex Gentilismo Christianam Religionem amplexum, baptizatum protinus, fieri Episcopum, subiuncta ratione, quoniam in doctrina nondum satis sit confirmatus, nec in vita probatus. Idem innuit IUSTINIANVS Nouell. CXXIII. c. 1. Ὁμῶς δὲ μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς εὐσεβείας, χθρὲς ἱερόσυλοι, καὶ σήμερον ἱερεῖς. χθρὲς τῶν ἁγίων ἔξω, καὶ μυσαροὶ σήμερον. Quantum denique ad illud vnicum sane exemplum AMBROSII, ne quidem νεόφυτος, sed catechumeni a profana praefectura ad Episcopatum, communi, sicut ex RUFFINI L. II. Hist. Eccles. c. XI. et THEODORETI L. IV. p. 666. refert laudatus, nec satis laudandus SVICERVS Vol. II. p. 395. populi Mediolanensis suffragio electi, instinctui diuino potius, quam nutui humano tribuendum esse fatetur NICOLAUS I. P. R. in Epist. ad Photium, Patriarcham Const. Ἀμβρόσιον τὸν ἐκ κατηχημένης θεῖα ἀποκαλύψει πρὸς ἐπισκοπὴν ἀναθέντα ὁ χρεὶ πρὸς φέρειν ὑμᾶς ἀρκεῖ γὰρ ἐκεῖ ἡ θεῖα, καὶ ἐκ ἀνθρωπίνῃ κέλεις. Ambrosium ex Catechumeno diuina reuelatione ad Episcopatum promotum, nihil est, quod exempli causa proferatis; Etenim ibi sufficit diuina, non humana iussio, reliqua; vnde baptismo licet initiatus, mox tamen Episcopus constitutus gradibus ordinum reliquorum praetermissis Neόφυτος dicitur Can. X. Concil. Sardic. Quin autem probitatis fuerit eximia AMBROSIVS, ex diuina reuelatione pariter atque moris, non nisi in vita satis probatos admittendi, obseruantia deriuare nullus dubito. Alterum videlicet hoc examinis argumentum fuit, vtrum pietatem coluerit, annon? omnemue populi turbam, quae Episcopi electioni adfuit ad testimonium sanctimoniae citare vitae suae posset, vti fidem facit CYPRIANVS Ep. LXVIII. p. 172. Episcopus deligatur, inquit, plebe praesente, quae singulorum vitam plenissime nouit, et vniuscuiusque actum de eius conuersatione perspexit. Imaginem consuetudinis ordinandi atque vitae exposuit Conc. Carth. IV. c. 1. Tom. II. conc. p. 1198. et nihil ferme praetermisit, quod pertinet ad eam declarandam, decernens; Qui ordinandus est, antea examinetur, si natura sit prudens, si docilis, si moribus temperatus, si vita castus, si sobrius, si semper suis

Ambrosius
praeter regu-
lam vocatus.

Vitae experi-
menta.

Peregrini re-
moti.

Silesiae mos
audatus.

Examen, qua
familiam.

suis negotiis vacans, si humilis, si affabilis, si misericors, cete-
ra. Eodem exemplo Canon exstat in *Constit. Apost. L. II.*
c. II. et III. δεκμαζέσθω ἐν, εἰ ἀμωμός ἐστι περὶ βιωτικὰς
χρείας. Examinetur ergo, an in vitae officiis nullae culpaе
affinis sit; quod argumentum capita adhuc quatuor per-
sequuntur. Inde peregrinorum facile neminem in ex-
tranea quadam ecclesia ordinari oportuisse ex Consti-
tutione *Concilii Eliberitani C. XXIV. p. 973.* apparet: omnes,
qui peregre fuerint baptizati, eo quod eorum minime sit cogni-
ta vita, placuit, ad clerum non esse promouendos in alienis
prouinciis. Idque moris pristini, optimi in sole, me quod
genuit aluitque, SILESIA inquam mihi charissima, adole-
uisse PATRIAE INDVLGENTISSIMI PATRIS edicto pu-
blico eadem gratia effectum esse, non est, cur dubitem. In-
quirebatur simul de familiae illius vita ad mandatum PAULI
Tit. I, 6. *Constit. Apost. L. II. C. 2.* repetitum. Εἰ γυναικα σε-
μνήν καὶ πιστὴν ἔχει, ἣ ἐσκηκεν. εἰ τέκνα θεοσεβῶς ἀνατρέψας καὶ
ἐν νεθεσίᾳ κυρίῃ παιδεύσας προήγαγεν. εἰ οἱ κατ' οἶκον αὐτῆς εὐλα-
βέμενοι καὶ ἐντρέπόμενοι αὐτὸν ὑπήκουι πάντες εἰς τὸ αὐτῶ. At-
texta ratione Iontica, εἰ γὰρ οἱ κατὰ σάρακα ἴδιοι αὐτῆς σατιάζουσι,
καὶ ἀπειθεῖσι, πῶς οἱ ἔξω τῆς οἰκίας αὐτῆς ἴδιοι γενόμενοι αὐτῶ ὑ-
ποταγήσονται. Id tamen ad altiore dignitatis gradum con-
sequuturum pertinere probat ex *Concil. Carth. III. Can.*
XVIII. BINGHAMVS vol. II. L. IV. C. III. §. 13. p. 139. ut
episcopi, Presbyteri et Diaconi non ordinentur, priusquam
omnes, qui sunt in domo eorum, christianos catholicos fecerint.
Ab hisce veterum constitutionibus non multum abludunt
Leges Danicae a Rege CHRISTIANO V. sanctae, e Danica
in linguam latinam conuersae a PETRO HOVELSINO L. II.
c. II. Art. I. Quilibet - - cui pro rostris s. dicere animus est,
testimonium litteris comprehensum, tum profectus in rebus
Theol. probati, tum facultatis concionandi diuinitus datae, sibi
a Professoribus Theol. in Academia Regia tribuendum curato.
Quo quidem perhibito atque acceptis litteris dimissoriis, vita-
que honestissime ac sanctissime acta, - - alias vero non item
in concionem adscendendi, nec non prouincia sacerdotalis, ubi-
cunque

cunque ea litteris datis offertur, suscipiendae potestatem habeto. Ferme eadem succincte Art. II. inuoluit. Sic quoque firmo Academiae testimonio eruditionem, mores vitamque suam confirmato, priusquam in sacerdotium augurari debeat. Faxit summum, quod pie veneramur, Numen, vt et illa examinis actae Ministerii Candidatorum vitae consuetudo longo interuallo referatur, inde ad aedificandam ecclesiam emolumentum non leue redundaturum esse, nec tantam dignitatem hanc sacram ambientium fore turbam, siquidem et *εὐφροῖ* aegre admitterentur, spes denuo affulgeret. In examine tandem externum Candidati scrutabantur statum. Militum namque seruorum, aut sine Domini consensu libertorum, Decurionum Romanorum, Procuratorum, quam diu hoc fungebantur officio, caussidicorum, scenicorum, histrionum, et id genus aliorum neminem ministerio admotum esse ex PAGI Crit. Annal. Baron. CCC LXXV. n. XII. Can. Apost. LXXXI. cetera, euicit BINGHAMVS vol. II. L. IV. c. IV. et COTELERIVS ad Constit. Apost. L. I. C. X. in not.

XXVI. Tentamine feliciter absoluto dignus, qui munus auspicaretur sacrum, aestumatus per *χρηγορέαν* initiabatur. Diaconus a solo Episcopo ordinabatur, ad decretum Concil. Carth. IV. c. IV. Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus, qui ei benedicit, manum super caput illius ponat, eo ex fine, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecrabatur. Itidemque Presbyter ab vno Episcopo consecrari poterat, quae ordinatio quidem pro valida, licet non legitima fuit habita. Legitime enim inaugurandi omnes, qui coram erant Presbyteri, manus imponere capiti obstricti fuerunt, iubente illud Conc. Carthag. IV. C. III. Licitum autem de Presbyteris, omnimode qua Episcopos vetitum fuit, adeo, vt Episcopus ab vno Episcopo ordinatus depositus fuerit cum ordinatore suo, ex decreto Constitut. Apost. L. IIX. c. XXVII. apud COTELER. p. 415. Namque ad illius ordinationem tres, aut minimum duo requirebantur Episcopi, peragendam in conspectu omnis, quae illi intererat, plebis. Reliquos in consecratione ritus obseruatos abunde pertextos sistunt

Tertium Ex-
minis mone-
tum.

Diuersa trium
ordinum ordi-
natio.

BINGHAMVS *vol. I. p. 289. 300. 161. 167. 169. 278. cetera.* CO-
TELERIVS *l. c. vol. I. p. 394. 395. 396.* CAVEVS, ARNOL-
DVS, BEBELIVS *l. c.* WITSIVS *Miscell. S. T. II. Exercit.*
XVI. §. XII--XV.

Diaconissae.

Discrimen.

Aetas

§. XXVII. At enimvero sexum sequiorem, necessitate
id exigente, aliquibus ministerii partibus functum esse,
cum nemo nesciat, earum quoque indagare aetatem restat.
Apprime notatu dignum est discrimen inter illas, cum Dia-
conissarum, (ita audierunt) aliae *virgines*, aliae fuerint *vi-*
duae. Illas a teneris adfuetas debitoque virtuti suae capto
testimonio annos quadraginta natas esse sancivit IUSTI-
NIANVS *Novell. CXXIII. C. XIII.* Διακόνισσαν ἐν ἀγία ἐκ-
κλησία μὴ χειροτονεῖσθαι, ἥτις ἐλάττω ἐστὶ τῶν τεσσαράκοντα ἐτι-
αυῶν. *Concil. Chalced. c. XIV.* BALSAMON *ad Can. XIX.*
Concil. Nicaeni p. 300. Viduas autem *μονογάμους*, in Dia-
conissarum numerum priusquam sunt adscitae, sex, aut mi-
nimum quinque annorum decades viuendo compleuisse,
lex postulauit THEODOSII atque IUSTINIANI *Novell.*
VI. c. VI. Hinc BALSAMON *in Constit. Eccles. Collect. ex*
L. I. Cod. tit. III. Biblioth. Iuris Canon. p. 1254. Ἡ μὴ ὑπερ-
βᾶσα τὸν ἑξήκοντον ἐνιαυτὸν, ἔγινετο διακονίσσα. *Quae annum*
LX. non excessit, non fit Diaconissa. Et PHOTIVS *in Nomoc.*
tit. 1. de fide c. XIII. p. 846. Ἡ ὁ διάταξις τῆς ὁ τιτλις τῶν
νεαρῶν, ὅ. ἐτῶν αὐτὴν εἶναι θέλει. *Constit. I. tit. 1. Novell. eam*
quinquaginta annorum esse vult. Ex his aetate adhuc gra-
uiiores *πρεσβυτίδας* vocatas esse asserit EPIPHANIVS *Haeres.*
LXXIX. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἄχρι διακονισσῶν τὸ ἐκκλησιαστικὸν
ἐπεδείχθη τάγμα χήρας τε ἀνόμαζε καὶ τῶν τὰς γεωτέρας
πρεσβυτίδας, qui cum alii consentiunt.

Initiatio per
χειροτονείαν.

XXVIII. Hae itidemque examinatae qua doctrinae
elementa christianae vitamque transactam *χειροθεσία* initia-
bantur. Testor *Can. XV. Concil. Chalced. anno CCCCLI.* ce-
lebrati: Διάκονον μὴ χειροτονεῖσθαι γυναῖκα πρὸ ἐτῶν τεσσαρά-
κοντα, καὶ ταύτην μετὰ ἀκριβῆς δοκιμασίας; quo *χειροτονείας*
ritu

ritu laicorum numero exemptae ad illa, quae ipsis competierunt, ministeria ordinatae sunt, vti abunde probatum euntes SVICERVS, *Vol. 1. p. 867. sq.* BINGHAMVS *Vol. 1. p. 348.* etc. fecus sentientium obiectiones singulatim ac solide refutarunt. Vtrum enim χειροτονείας, aut alio ritu consecratae sint, in dubium a nonnullis adductum fuit, quos inter BARONIVS referatur, qui ex *Can. XIX. Concilii Nicaeni* eas inter laicos numeratas fuisse probare satagit. Ille sequentis est tenoris: -- ὡς αὐτῶν δὲ καὶ περὶ τῶν διακονιστῶν, καὶ ὅλων περὶ τῶν ἐν κανόνι ἐξεταζομένων ὁ αὐτὸς τύπος παραφυλαχθήσεται. Εἰρηάζημεν δὲ τῶν διακονιστῶν, τῶν ἐν τῷ σχήματι ἐξελαδιστῶν, ἐπεὶ μὴδὲ χειροθεσίαν τινα ἔχουσιν, ὥς ἐξάπαυλος ἐν τοῖς λαϊκοῖς αὐτῶν ἐξελάζεσθαι. *Similiter autem de Diaconissis, et omnino de his, qui sub regula versantur, haec forma servabitur. Meminimus autem de Diaconissis, quae in eodem habitu esse probantur, quod non habeant aliquam manus impositionem, et ideo modis omnibus eas inter laicos deputari. Ex quo efficitur, hanc Diaconissarum per χειροθεσίαν inaugurationem, non illo tempore sed aliquibus seculis post in morem ab Ecclesia perductam fuisse, vti posteriorum Conciliorum abunde docent canones. Etenim fas erat, vt sacro mancipatae ministerio, dum aliis, iunioribus potissimum, fidei fundamenta instillabant, aegros diligenter curabant, quid quod? licet saltem feminas, baptizabant, solenni ritu initiarentur, simulque per preces manuumque seniorum impositionem gratiam Spiritus S. ad munus sibi demandatum rite administrandum consequerentur. Dubitandi fortassis ansa dissentientibus inde enata fuit, quod et Diaconissas passim πρεσβυτίδας compellatas legerint, quae tamen ad ministerium consecratae nullibi dicantur. E Patrum vero effatis adsatim apparet, et viduas seniores, hoc titulo insignitas fuisse, nullum licet munus obierint sacrum. Quod THEODORETVS testatus est, in cuius etiam THEOPHYLACTVS ingressus est sententiam. Denique et hoc cognomen haesit Diaconissis natu grandioribus, vti mox ex EPIPHANIO probatum iuimus, qui l. c. eadem repetit. -- καὶ τῶν*

-- καὶ τῶν, scil. διακονισσῶν, τὰς ἐν νεωτέραις προσβύτας ἀνέμασε. Et ex his, nempe Diaconissis, aetate adhuc prouentiores προσβύτας, viduas seniores nominauit. Hac quidem ratione omne prorsus dubium, qua hunc χειροτονίας ritum euanescere videtur.

Dictorum oc-
casio.

Vindicatio.

XXIX. Summam paginulis hisce manum impositurus, paucis adhuc occasionem ad pertexendum illas mihi oblatam cum L. B. candide communicare par est. Cum haud ita pridem in amicorum duos Summi in Philosophia honores conferentur, officio responsurus meo, haec qualiacunque in amicitiae symbolum conscribere sustinui. Rogatus autem, ut et alio titulo excudi illa curarem, non potui, quin petito cederem, hinc mihi non in vitio arrogantiae foetidae aut vani inclarescendi pruritus posueris, qui satis superque perspectum habeo, eiusmodi ingenii ferme insulsi foetu nihil mihi laudis me adscitum esse, ad quam nec quidem me adspirasse vel ex leui, quo usus sum, scripturae genere intelligas. Neutiquam enim in sententia fui eorum ingredi vestigia, qui rudem vetustatem scribendi arte multum superare de se ipsis gloriosius ubique praedicare, quam verius verecundia non impediuntur, verba exquisita cothurnate coagmentantes rerum inopia admodum laborant, multisque verbis pauca proferunt, aut dicta vice plus simplici repetunt, quo vitio me vix ab ullo argutum iri mihi persuasum est, qui cramben bis coctam apponere nefas habui. Doctos etiam docerem, si prolixius darem, quam ob rem ex aliis auctoribus loca subinde attulerim, cum in argumento ex Historiarum et Antiquitatum fontibus eruendo versatus fuerim, ubi testium fide dignorum testimoniis opus fuit, nisi in verba iurare mea *Lectorem* cogere viderer. Si denique alicubi titubauerim, spero futurum in partem mitiorem interpreteris tecum reputans, primum hunc mei ingenii esse foetum. Id cum impetrauero, occasionem opportunam nactus adcepta persequenda, et quae in praesentiarum, vel qua *Antiquitates Ebraeas*, vel qua *Christianas* silentio praeteruehi angusti temporis cancelli iusserunt, exponenda, idemque argumentum ex *Antiquitate* quoque *Ethnica* deducendum concitabor.

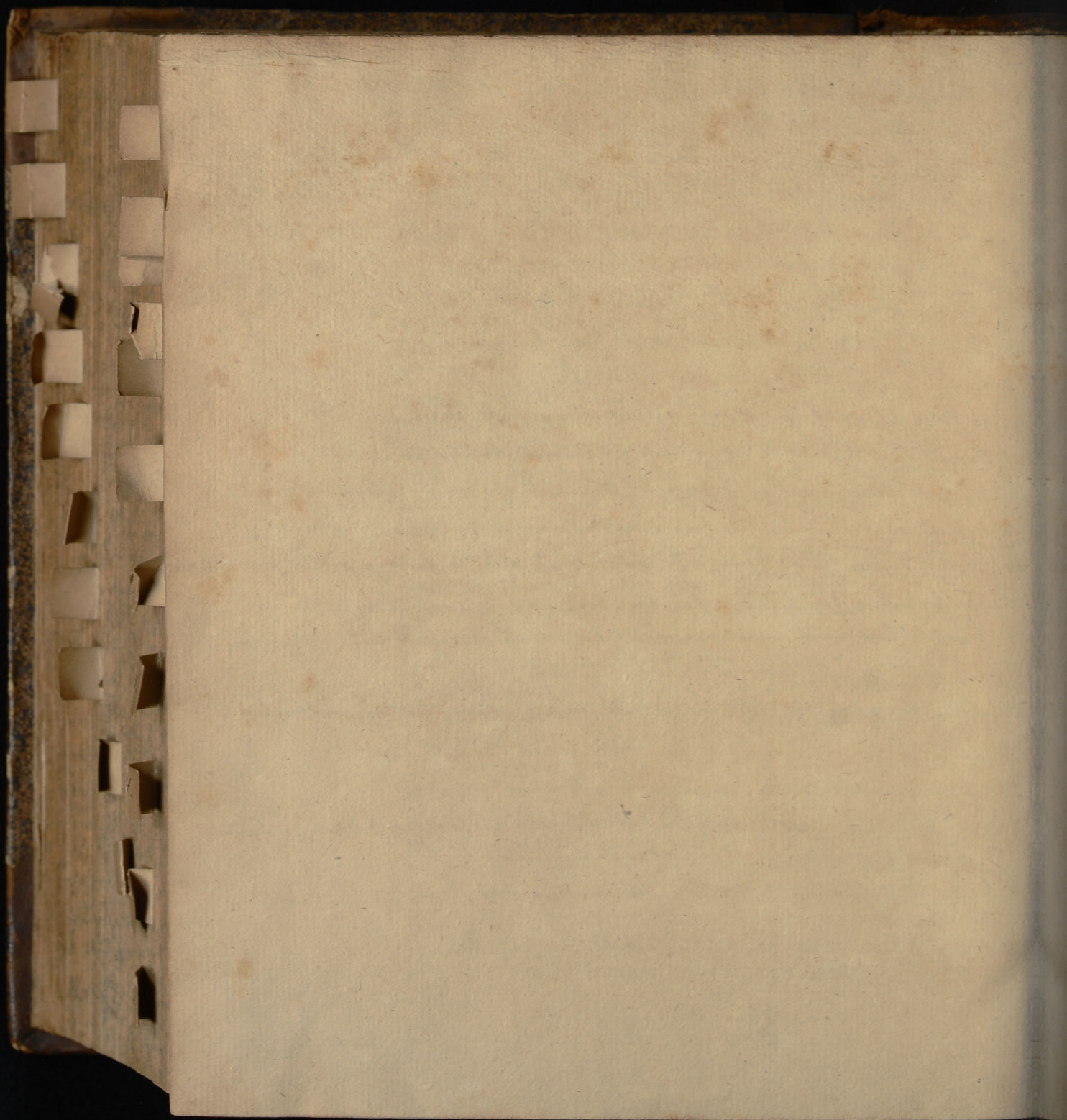

Index.

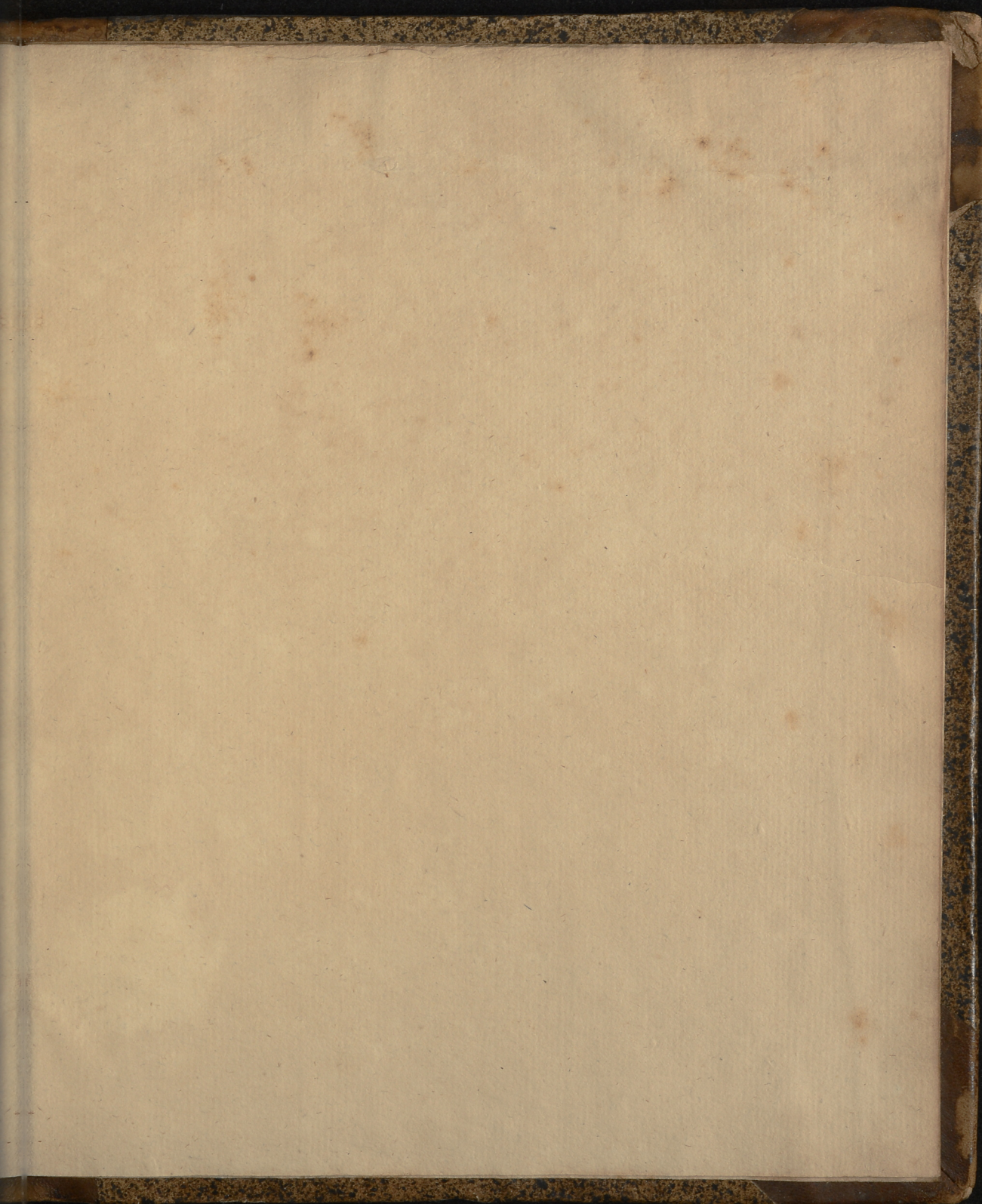
- 1.) Jo. Dav. Muller de Rebus duarum Tribuum Regni Iudaici adversis.
- 2.) Er. Sim. Henr. a Seelen (J. P. P. Th. Carporii) de Jejunis Sabbathicis.
- 3.) Joh. Sam. Bertheus de Connubiorum Ritu sponsalicio ap. Ebraeos aliosq.
- 4.) Jac. And. Bauriedel (J. P. + A. M. Nageli) de Contractu quodam Iudaico cantoris & renditionis.
- 5.) Gottl. Kahlert de Abate qua ap. Ebraeos & Christianos vet. sacra aspicari munera moris fuit.
- 6.) Georg. Henr. Martini de Puris in vet. Christ. Sacris usu.
- 7.) Ern. Frid. Wernsdorffius de Quinquagesima Paschali.
- 8.) Christ. Clavius de Die Parasceves, vulgo Kar-fragtag.
- 9.) Joach. Hildebrandt Libellus de Nuptiis veterum Christianorum.
- 10.) Jo. Christ. Wernsdorf de Vera ratione Egorismorum vet. Ecclesiae.
- 11.) Sam. Florent Rivinius de Professoribus vet. Ecclesiae Martyribus.
- 12.) Frid. Guil. Ellenberger (J. P. S. Baumgarten) de Martyriis Christianis variisq. circa eadem notandis.
- 13.) Joh. Adolph Hartmanni Vita Innocentii IV. Pontificis Romani.
- 14.) Jo. And. Hübner (J. P. S. Baumgarten) de Abusu Locutionum Anthropopathicarum.
- 15.) Christoph. Henr. Leibichii I Го́дъа Христѣвъскѣхъ хандъ каро. Иисусъ Христосъ.
- 16.) Jac. Wilh. Feuerlinus de Studio Scripturae S. per Doctaratu Theologiam stabilita & propagata.
- 17.) Joh. Gottl. Bosseck Memoria Frederici Myconii.
- 18.) Alex. L. B. de Resna Epistola Pastoralis Trautthsoniana cum Observationibus.
- 19.) Jo. Jac. Bofius de Carmelo Monte & Deo in Taciti & Suetonii locos.
- 20.) Georg. Christ. Ebbeck de Socrate mortem omnino fortiter subeunte.
- 21.) Jac. Frid. Heusinger Brevis descriptio Codicis M. S. qui Aiacem & Electram Sophoclis continet & in easdem Tragoedias observationum Specimen.
- 22.) Jo. Adolph. Falckius de Formula qua Veteres defunctis Terram optabant levem.

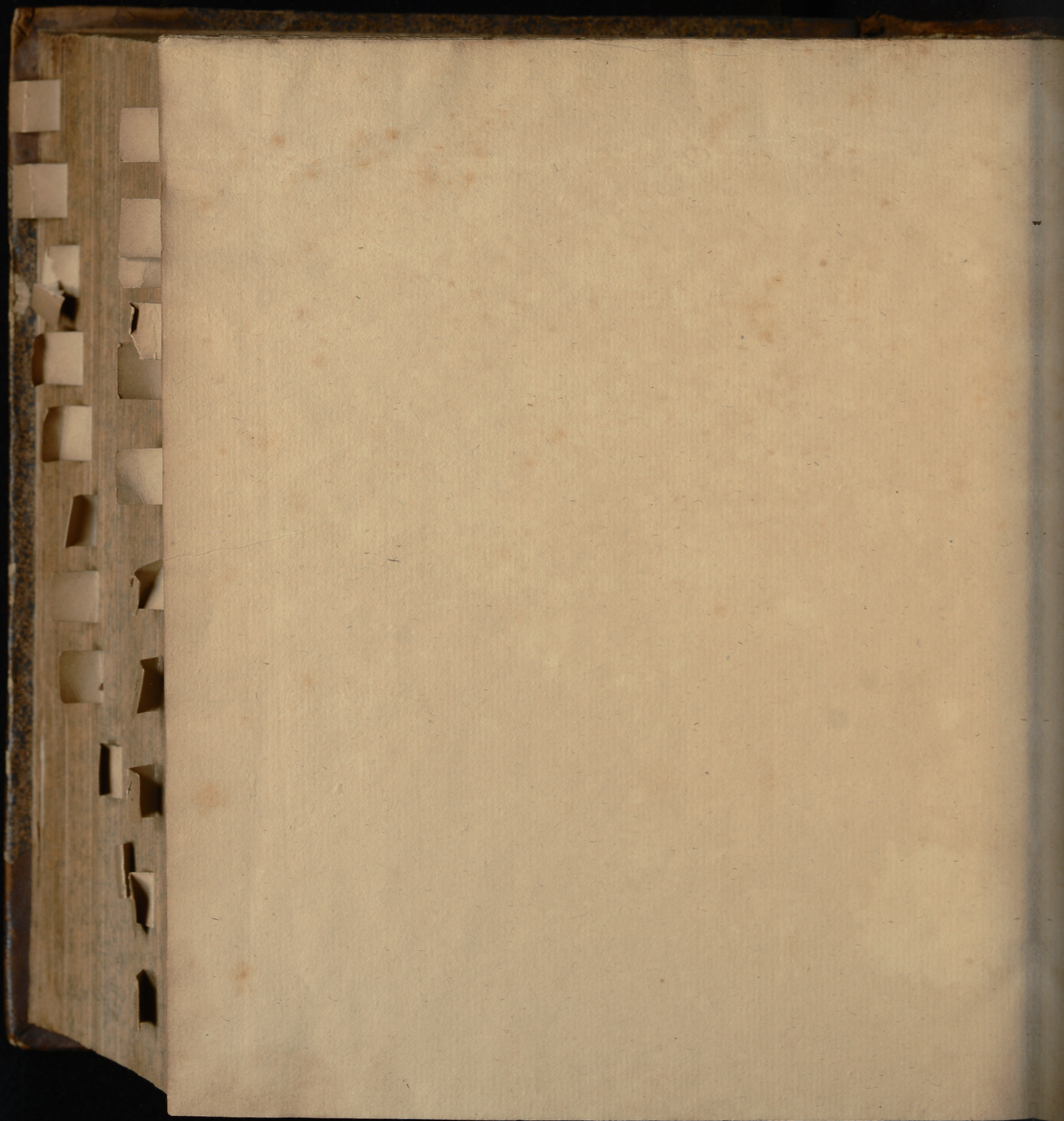

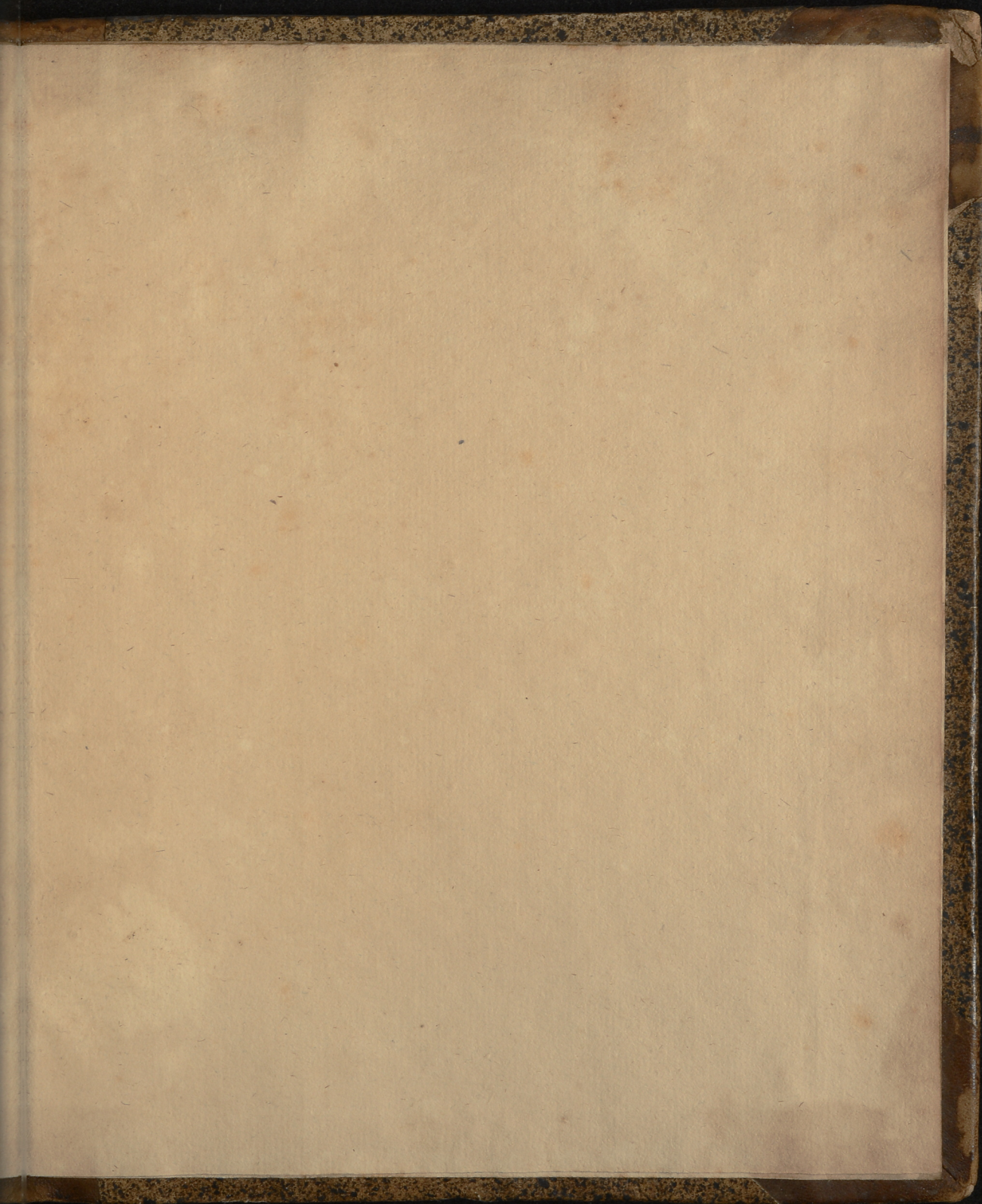

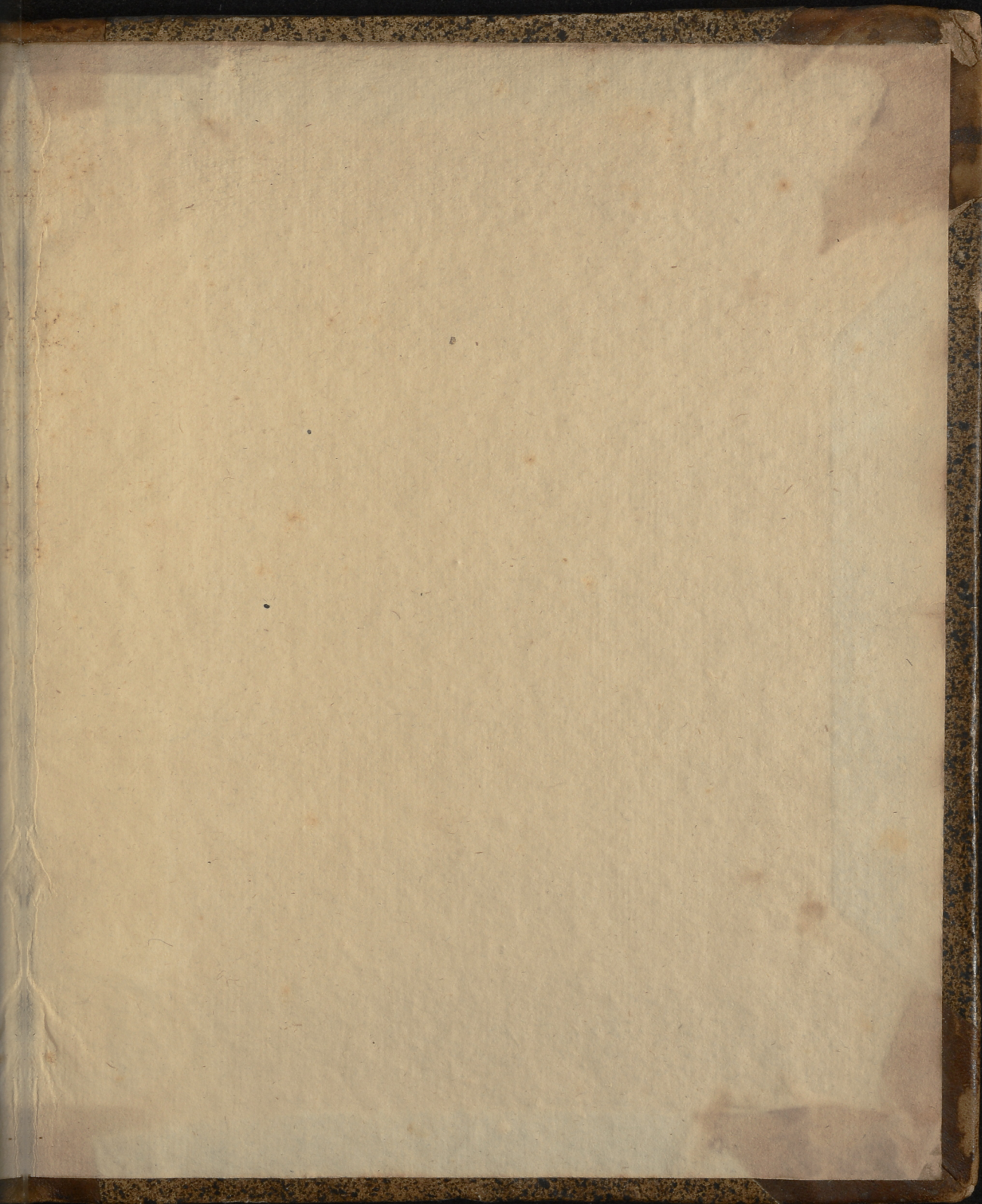

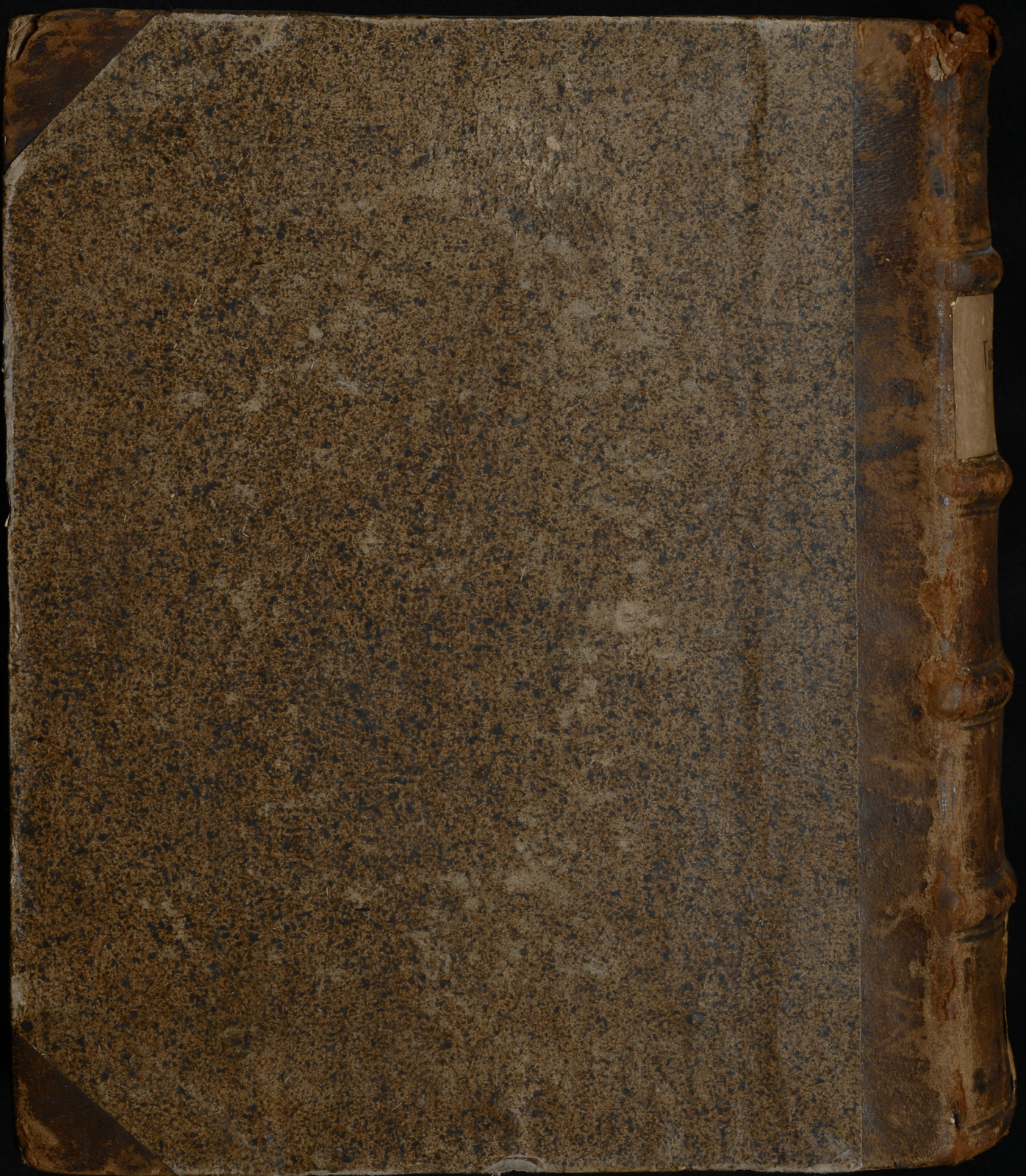

XI. 3. 1. 7.

trumque pluribus refellit MENDOZA.⁸⁾ Basil-
 draeum fuisse ex SVETONIO difficillime probabit,
 umento, quod cum Iosepho, captiuo Ebraeo, illum
 SVETONIVS enim illo in loco praesagia et ua-
 et, quae Vespasiano imperium praedixerunt, non
 gitauit, quando oraculum Dei Carmeli et Iose-
 iunxit, utrumque ex gente Iudaea esse deriuau-
 ti locus, ad quem etiam prouocat, huic opinioni
 addet, quod etiam pluribus exposuit, OROSIVM
 endat, DONATVMque notauit MENDOZA d. l. §.
 His fundamentis quum DONATI innixa sit conie-
 Carmelum fuisse uerum Deum, cui Ebraei in hoc
 um obtulerint et habuerint reuerentiam, satis fu-
 colligi, quantum pretii sit statuendum illis uer-
 e magis pie quam uere addit, unde ipsius opinio
 ur, sed potius dubia redditur.

§. VIII.

de Deo Carmelo sentiunt Carmelitarum ordini Carmelita-
 umque Deum intelligunt. Quamuis uero illi rum argu-
 ium positum esse credant, et omnes, qui non menta ex-
 mment, et haerefeos infimulent, nobis tamen fi- cutiuntur.
 lentis pugnare uidentur argumentis. Prouocant
 rarum potissimum prophetarum monimenta, v. c.
 Mich. VII, 14. ex quibus patere credunt, Carmeli
 Deum designari.^{h)} Qui uero hos propheta-
 considerabit, sub symbolo quidem Carmeli, mon-
 is, deprehendet gratiam Dei tempore N. F. pro-
 ero de eo, Carmel designare uerum Deum Israe-
 urgent, quod expresse a TACITO memoretur, non
 o aut templum in hoc monte fuisse, uerum au-
 simulacro et effigie, quod ipse olim uetabat, ef-
 entium Deos omnes sub imagine fuisse honora-
 s constare, inde probabile esse, uerum fuisse Deum
 ed huic dubio iam aliqua ex parte satisfecit lau-
 ZA §. X. ex TACITO, SILIO ITALICO et aliis
 ens etiam antiquissimis temporibus gentilibus in
 more

XVIII. p. 30.

OZAE examen §. VII. sq.

